

ס ר ו ט ו ק ר ל

ישיבה ל"ב/שכ"ט של הממשלה

ז' בשבט תשכ"ט - 26.1.69

נכחו השרים : ל. אשכול - יו"ר, י. אלון, ז. ארן, מ. בגין, י. בורג, מ. בנטוב,
 י. ברזילי, ח. גבתי, י. גלילי, מ. דיין, ז. ורהפטיג, י. ישעיהו,
 מ. כרמל, י. ספיר, מ. קול, ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא, ז. שרף, א.
 ששון.

נעדרו השרים: א. אבן (בחופשה), י. אלמוגי (בחו"ל), פ. ספיר (בחו"ל)

מ. ארנון - מזכיר הממשלה
 י. הרצוג - מנכ"ל משרד ראש הממשלה
 ג. רפאל - מנכ"ל משרד החוץ

סדר היום: 322. שאלות

323. ההפגנה ברפיח ביום א' בשבט תשכ"ט - (20.1.69)

324. הצעות להקמת תיאחזויות

322. שאלות

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני פותח את הישיבה.

שר החוץ כנראה לא יהיה היום, אז אנחנו פטורים
מסקירות, ונעבור מיד לסדר היום.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אני מבקש להציג שאילתה לשר הבטחון.

שר הפנים מ.ח. שפירא :

אני חושב שצריך גם לדון על משברים בממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

דון, אינני יודע למה אתה מתכוון.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

השאלתה שלי לשר הבטחון, האם הוא הוציא הוראות
לקציני צה"ל, שאסור להם להשתתף בחוגים של אינפורמציה במפלגות בזמן שירותם
הפעיל?

ראש הממשלה ל. אשכול :

זו לא שאילתה, כי אם שאלה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אבל אני רוצה לשאול אם הוא לא הוציא הוראות

כאלה, מדוע הוא לא הוציא?

השר מ. בנין :

ואם לא הוציא, מתי הוא עומד להוציא הוראות

כאלה?

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מבין שבענין זה היו שאילתות בכנסת, אולי

נסתפק בזה?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

לא.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אתה רוצה שיהיה בעתון ששאלת ואתה רוצה תשובה.

שר הבטחון מ. דיין :

לא הוצאתי הוראות כאלה, על הרעיון הזה לקיים חוגים כאלה, אני יודע רק מהעתון.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול :

המארגן את החוג בעבודה, שהוא אחד מקציני הצבא במילואים, רואיין ב"קול ישראל".

שר הכטחון ט. דייך :

שמעתי על כך גם ברדיו. אינני יודע על מקרה קונקרטי של מיפנש אליו הוזמנו קצינים. קראתי ושמעתי על דבר כזה.

בהתאם לפקודות מטכ"ל ניתן לקיים חוגים כאלה מבלי לעבור עליהן. בפקודות המטכ"ל נקבעו כל מיני הגבלות, ואם יהיה צורך, אסביר את ההגבלות.

אל"ם (מיל.) גרנית אומר שיש פירצה בפקודות מטכ"ל שאפשר להעביר דרכה פיל. היות וישנה הפירצה הזאת בפקודות מטכ"ל, גם אם יקום חוג כזה, אינני יכול לאסור ואינני יכול לומר שזה בניגוד להוראות. מה שיש צורך לעשות, זה לשנות את ההוראות על מנת לסתום את הפירצה.

השאלה היא לא רק אם הוצאתי הוראות, אלא קודם כל אם ישנה כוונה כזאת להודיע שזה בניגוד לפקודות מטכ"ל. אני מכריז ומודיע שאני על דעת עצמי לא אשנה את ההוראות האלה.

דו"ר י. טפיר :

אני מבקש להעיר לענין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

בענין זה לא אתן, זה יירשם כסעיף בסדר היום.

שר הבטחון ט. דיין :

אני לא אוציא הוראות כאלה לסתום פירצה זו, כי ברור שמגמה זו יצאה בעקבות הכוונה להקים חוג כזה, אלא אעביר הוראה זו לראש הממשלה שיש לו בענין זה מהלכים במפלגה, ושלמפלגה זו יש רוב בממשלה.

שר השיכון ט. בנטוב :

למערך יש רוב.

שר הבטחון ט. דיין :

אני מדבר על המפלגה, לא על המערך, כי הדבר, כפי שהוא נחפרטס בעתונות, לא נעשה על ידי המערך אלא על ידי המפלגה. אם הממשלה אינה רוצה בקיום הנוהג הזה של קיום חוגים כאלה, אז או שראש הממשלה יגיד לי לשנות את פקודות מטכ"ל, או שהוא יאמר למוכיר המפלגה ולאל"מ (מיל.) גרנית שלא לקיים חוג כזה. אם הממשלה רוצה בחוג כזה, אני לא יכול לכפות עליה, על דעת עצמי, שינויים בפקודות מטכ"ל.

אני מודיע שלא עשיתי ואינני מתכוון לשנות הוראות מטכ"ל, גם אם הצעה זו חקרום עור וגידים ויקימו חוג כזה. אני נגד חוגים כאלה, אבל יכולות להיות דעות שונות. כאשר אראה שענין זה עלול לקום, אפנה את הדבר לראש הממשלה ואשאל אם הוא מסכים לשינוי פקודות מטכ"ל, או שכלי שינוי

פקודות מטכ"ל יאסור קיום חוג בזה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אני מציע להעמיר את הענין הזה על סדר יומה של הממשלה, כי זה לא ענין של מפלגה אחת, אלא של כל המפלגות במדינה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני רוצה לומר איזה דבר כדי להשקיט את ה"כוורת הזועמת". שר הכטחון טילפן אלי ביום שישי, ואני פניתי למזכירות המפלגה. מזכיר המפלגה, השר פנתס ספיר, איננו בארץ, עוד לא היה שום דבר, כך אמרו לי, ועד שהוא יחזור בעוד שבועיים, שום דבר לא ייעשה. הוא טיפל בזה, הוא יבורר מה מותר ומה אסור, אם צריך לעשות חוק אחר - יהיה חוק אחר, לפי שעה זה לא יפעל.

השר י. ספיר :

האם אני רשאי להבין הודעה זו של ראש הממשלה, שאם המזכיר הכללי עם שובו בכל זאת יחליט לקיים את החוג הזה, הענין יהיה נושא לדיון פה?

ראש הממשלה ל. אשכול :

אפשר גם כך לחשוב. אני חושב שאם הוא יחליט דבר שהוא בניגוד לתקנות ובניגוד לחוק, שר הכטחון ינהג בהתאם לנדרש, או שהוא ימסור לי ואני אטפל בזה.

דו"ש י. ספיר :

שר הבטחון אומר שיש פירצה בהוראות המטכ"ל, שמאפשרת זאת, אבל אם יוחלט הוא מוכן לתקן פירצה זו, הוא על דעת עצמו אינו רוצה לעשות זאת. אם יהיה צורך, אני מבקש להעמיד זאת על סדר היום, לא היום, אלא לאחר הבירור עם המזכיר הכללי של מפא"י.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אם שר הבטחון יאמר שלפי הסדר הקיים זה אפשרי, אבל היות וגם הוא לא בעד זה, יש צורך לשנות דבר בחוק, אז יביא זאת לממשלה, או שיבקש ממני להביא זאת לממשלה והממשלה תחליט לעשות מה שצריך לעשות; ואם יהיה צורך - לשנות את החקנות.

שר הפנים מ. ח. שפירא :

העתונות של ערב שבת היתה מלאה כל מיני ידיעות על משבר בממשלה, ושהשר אלון הודיע שהוא מסתלק מכמה וכמה ועדות. לכל שר יש הרשות לעשות מה שהוא רוצה, אבל אני רוצה לשאול: האם בימים אלה, כאשר בתי ישראל שרויים באבל כבד, יום יום נופלים קורבנות, האם זה הזמן לגלות חילוקי דעות בינינו, ולפרסם ברבים כל תרעומת שיש לאחר נגד השני? והאם באמת זה הזמן להודיע כאילו יש משבר, וכבר מתחילים לנבא כל מיני דברים.

אני חושב שאם יש חילוקי דעות, אם יש איזה רצון אצל מישהו, מוטב לדחות זאת עד לאחר הבחירות. אני מוכן שזה יהיה גם ערב הבחירות, אבל שלא בכל יום נרעיש את הציבור בדברים כאלה, כאילו אין דברים אחרים שצריך לדאוג להם, אלא זו הראגה הרצינית ביותר הקיימת במדינה.

אני בטוח שראש הממשלה יפייס את השר אלון. והשר אלון יתפייס על ידי ראש הממשלה, אבל למה כל הדבר הזה? אפשר היה לדבר לפני זה עם ראש הממשלה, וראש הממשלה היה מפייס אותו לפני כתיבת המכתב.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתי אפשר לדבר רק אם נרשמים חודשיים לפני זה, ובוז הוא לא יכול לעמוד.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אז מוטב לחכות חודשיים ולהימנע מדברים כאלה. עוד מעט יבוא עוד מישחו ויגיד שהוא מסתלק מוועדה זו או מוועדה אחרת, או שהוא מסתלק לגמרי מהממשלה. זאת אני מבין, אבל בדברים קטנים כאלה להועיש את הציבור - אין זה הומן המתאים לכך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מציע כי במידה ונדבר פה על עניין זה, הדיון יהיה בכיוון זה שאתה הצגת. במכתב של השר אלון אין שום נימוק של רוגז או חילוקי דעות. להיפך, יש נימוק יפה מאד, שהוא עסוק מאד בענייני קליטה, או שהוא צריך להיות עסוק בענייני קליטה, ואינו יכול לטפל בכל הוועדות שהוא חבר בהן.

מטבע העניין, אקח אתו דברים ואראה אם באמת הוא אינו יכול, ואם זה הדבר, ואם חלילה עבודת הקליטה תסבול, נמצא דרך. אם נסתדר - נסתדר. כמה ימים לא הייתי בעבודה, הוא לפעמים גם כן נשאר בביתו במשקו, ולא הגענו לבירור. אני חושב שהיום או מחר נברר את העניין. אני באמת מתפלא על הצורה, כי אם זה יגיע לכנסת, אני אומר בצורה ברורה שזה לא עניינם.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אבל הציבור רוצה לדעת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו עכשיו לא מדברים פה על הציבור, תהיינה בחירות והציבור יעשה את החשבון. זה עניינו של כל חבר, אם הוא רוצה להיות חבר בוועדה או לא. זה גם לא עניינה של הכנסת, מותר לחבר להגיד שאינו רוצה להיות בוועדה.

אם שואלים אותי על כך בממשלה, אני אומר: קיבלתי מכתב כזה, והבוקר עמדנו לברר זאת. אני מקווה שתוך יום יומיים הדברים יסתדרו, או שבאמת איווכח שהקליטה תסכול, אז אגיד שהוא צודק.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

כנראה שאתה בשבת אינך קורא עתונים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לצערי הרב העתונים דווקא "הורגים" לי את יום

השבת.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

או קראת מה שיש בעתונים בענין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

גם מה שהיה הבוקר ב"דבר".

אני מציע להשאיר זאת לשנינו. אני יודע שיש עשרות ועדות. השר ארן יצא מוועדת השרים לענייני בטחון, והוא אפילו לא הודיע על-כך. רק שלשום החברר לי שהוא מתועם עלי שאני לא "עמדותי על ברכיים" כדי לבקש אותו שיחזור.

שר הדתות ז. ורהפטינג :

לולא עניין ועדת השרים לענייני בטחון, זה לא היה מעורר תשומת לב.

ראש הממשלה ל. אשכול :

השר ארן עזב את ועדת השרים לענייני בטחון.

שר הדתות ז. ורהפטינג :

נכון, אבל אז זה לא פורסם בציבור. היתה פעולת ביירות, היו בעניין זה חילוקי דעות, ויש חילוקי דעות בעניין זה בתוך הציבור. אחר כך מתפרסם שהשר אלון עוזב את ועדת השרים לענייני בטחון, אז בציבור מתחילים לחשוב שזה לא עניין סתם, אלא שיש חילוקי דעות כבדים ועמוקים מאד בעניינים כל כך חשובים הקשורים בבטחון. זו איננה ועדה ממשלתית סתם, אם הוא עוזב את ועדת השרים לענייני בטחון, זאת אומרת שיש חילוקי דעות חמורים בענייני בטחון. ובעיקר אם התעוררו חילוקי דעות אחרי פעולה כזאת, חושבים שזה הנושא.

ראש הממשלה ל. אשכול:

או יש ממשלה, ואם אתה אומר שאתה אחר מהציבור,

אתה יודע את האמת.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

אני יודע למשל שיציאת שר החינוך מוועדת השרים לענייני בטחון משנה את הגישה לעניינים, ויציאת השר אלון מוועדת השרים לענייני בטחון גם כן יכולה לשנות את הגישה. זאת אומרת שזו לא סתם יציאה, אלא יש בזה משום שינוי הקו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מדוע לא עוררת את השאלה כאשר השר ארן עוב את

ועדת השרים לענייני בטחון?

שר הדתות ז. ורהפטינג:

לא פעם עוררתי את השאלה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

כשאני עושה דבר כזה אינני נוהג בשיטות

היסטוריות, אני הודעתי על זה כאן בעל פה ולא בכחב.

דו"ש מ. בנין :

אינני רוצה להקשות על ראש הממשלה בהסדרת העניינים בתוך הממשלה. אם הוא יסדיר את הבעיה הקשורה היום בהתפטרותו של סגן ראש הממשלה מכמה ועדות, ובתוך זה ועדת השרים לענייני בטחון, נקבל זאת. אם הענין יתברר - מה טוב; אבל אם הוא לא יבוא על סידורו - גם אם איננו כתוב כאן בסדר היום - זכותנו לדרוש דיון ולדעת את מצב הדברים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

החבר שמתפטר יכול להביא זאת לממשלה.

דו"ש מ. בנין :

זה נכון, אבל כל חבר ממשלה זכאי לדרוש דיון בעניין שהוא חושב אותו לרציני.

ראש הממשלה ל. אשכול :

יכול להיות שגם חבר שאינו מתפטר יעורר את השאלה, לי אין מה לעורר. יכול להיות שלא יהיה לי מה להגיד גם אם אדבר עם אותו חבר.

שר הפנים מ.ח. שפירא :

אמרת שזה ענין של כמה ימים, אני מוכן לחכות.

שר השיכון ט. בנטוב:

אני מבקש ששר הבטחון ימסור לנו אינפורמציה על התקרית עם אניית המלחמה של חיל הים בתעלת סואץ, איפה זה היה והאם זה היה בטוחות תחתים?

שר הבטחון ט. דיין:

קודם כל זו לא היתה אניית מלחמה, זה היה במפרץ סואץ. יש לנו שם שתי ספינות סיור "בדטון", ולפי מה שסוכם עם המצרים הם ניגשים למרחק של 6.5 קילומטר דרומית מהמוז. כך הוחלט בזמנו, שאנחנו לא ניגשים עד למוז בחלקו הדרומי במפרץ סואץ, אלא במרחק של 6.5 ק"מ ממנו. מדי פעם בפעם המצרים פותחים עלינו באש מהיבשה. הפעם פתחו עלינו באש מאחד האיים שמוצבים עליו תחתים מצריים. אין במקרה זה שום דבר מיוחד.

אני יכול להניח שהסיבה לדבר זה, שהיו לנו הצלחות בתפיסת חבלנים שהמצרים מורידים באותו אזור מספינות שלהם על היבשה שלנו בסיני, אנחנו הפסדנו אותם על גבי הספינה שהתקרבה לחוף. הם פתחו באש אבל לא פגעו. לא ראיתי בזה נושא מיוחד שצריך להביא הנה, יש מדי פעם בפעם פתיחת אש בכל הגבולות.

אם חברי הממשלה רוצים פרטים על המקרה, אני מציע לדון על כך בוועדת השרים לענייני בטחון, ואני אבקש את מפקד חיל הים ואת הרמטכ"ל שיבואו וימסרו פרטים על המקרה.

שר השיכון ט. בנטוב:

הספינות היו במקומן הרגיל, לא חדרו למים

טריטוריאליים.

שר הבטחון פ. דיין:

לא חדרו לשום מים טריטוריאליים שלהם.

שר הפיתוח ושר התיירות פ. קול:

שאלה לראש הממשלה. בזמן הדיון על האמברגו הצרפתי סוכס כאן שראש הממשלה, שר הבטחון, שר החוץ ושר המשפטים ידונו בדבר ויסכמו ביחס לעמדתנו לגבי הבעיות שהתעוררו, כולל השאלה אם יש לחבוע חזרה את הכסף או לא, לאחר שיעיינו בכל פרטי החוזים. בבעיות המשפטיות ואחרות.

הייתי רוצה לדעת מה העלו השדים בדיוניהם, כיוון ששר החוץ הצרפתי הודיע, שישראל אינה דורשת שום דבר, וגם אינה דורשת את הכסף. זה היה בהודעה של דברה אחמול.

אני רוצה לדעת מה ישראל עומדת לעשות, איזה צעדים היא נוקטת, חוץ מהאיגרת שמסר שר החוץ לשגריר הצרפתי כאן, שאנחנו נגד האמברגו. האם יש סיכום של ראש הממשלה ושל השרים שהוטל עליהם לסכם זאת?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אצלי רשום שכשעה 12:30, עם סיום הישיבה הזאת, יש לנו התייעצות בנושא זה, אבל אינני רואה שנגמור את הישיבה הזאת, כי אנחנו כל הזמן עוסקים בשאלות ובשאלות. אותם השרים שעליהם הוטל לבדוק את הדבר, צריכים להתכנס, אבל דומני ששר החוץ איננו היום, אז זה יטעון לחכות עוד יום.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

לא דנתם בנושא הזה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

זה לא דבר שבירח.

שר הבטחון מ. דיין :

וגם לא דבר שעף.

ראש הממשלה ל. אשכול :

ואם ידונו על זה לפני זה או אחרי זה, זה לא ישנה. חשר אבן הודיע כאן שהוא יוצא לחופשה של חמישה ימים.

שר הדתות ז. ורהפטינג :

לשוויצריה?

ראש הממשלה ל. אשכול :

לא, פה בארץ, אתה עתונאי?

אנחנו מטפלים בזה, אולי נשב היום, אבל אם מישור מהשרים לא יהיה, נדחה זאת לעוד יום, ונביא את תוצאות דיונינו לממשלה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

השר אבן אמר שהוא עומד להזמין את השגריר איתן

לכאן.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מה זה שייך? שמענו אינספורמציה. זה לא שייך לענין. חבל לבזבז את הזמן של הישיבה הזאת. ישנה דעה שאולי זה לא הזמן לבקש את השגריר לבוא הנה, ומוטב אולי לדחות זאת דוקא לעוד כמה שבועות.

אני יכול להגיד מנסיוני, שמה שהשגריר איתן יכול להגיד בבואו לכאן, הוא יכול להגיד גם במברק. ברגע זה להזמין אותו לבוא לארץ, זה עלול לעשות רושם לא טוב. אני יודע ששגריר צרפת כאן עמד לנסוע לחופשת מולדת, והוא ביטל את החופשה גם כן מתוך כוונה שלא יוצר רושם שאיננו.

323. ההפגנה ברפיח ביום א' בשבט תשכ"ט (20.1.69)

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מבין שהשרים רוצים להיות בקיאים בכל מה שנעשה. וזאת אני רואה לפי כל השאלות ששואלים על מה שמופיע בעתונים. זה אמנם הורס את זמן הישיבות שלנו, אבל אני רוצה לקרוא כאן מברק משונה שהגיע אלי ממוסקבה, והפעם אפילו מוען אישית אלי, כראש ממשלת ישראל בירושלים. אם הם רוצים, הם מוצאים את הכתובת הנכונה, ואז ירושלים ולא תל-אביב. המברק אומר:

MOSCOW

23.1.69

TO MR. LEVI ESHKOL, PRIME MINISTER OF ISRAEL, JERUSALEM.

SOVIET WOMEN ARE INDIGNANT AT SHOOTING OF PEACEFUL DEMONSTRATION OF ARAB WOMEN RAFAH - (הכוונה כנראה לרפיח) - AND DEMAND THAT OCCUPATIONAL AUTHORITIES OF ISRAEL GUILTY OF THE INHUMAN ACT SHOULD BE ALSO HELD RESPONSIBLE. WE DEMAND ISRAEL TO ABIDE UNSWERVINGLY BY SECURITY COUNCIL RESOLUTION OF NOVEMBER 22, 1967, WHICH MADE EMPHATIC DEMAND THAT ISRAELI TROOPS BE WITHDRAWN FROM ILLEGALLY OCCUPIED ARAB TERRITORIES.

SOVIET WOMENS COMMITTEE

האמת היא שאני לא יודע אפילו למי לענות.

שר הבטחון מ. דיין:

ל"מועצה הפועלות במוסקבה".

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני מציע בכלל לא לענות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כיוון שאין למי לענות, אני מציע בכלל לא לפרסם

על הדבר הזה.

מזכיר הממשלה מ. ארנון:

אנחנו לא נפרסם, אבל הם ודאי יפרסמו.

שר השיכון ט. בנטוב:

אולי אפשר לקבל אינפורמציה על מה שקרה ברפיח?

ראש הממשלה ל. אשכול:

בשבוע הבא, היום חשבנו לטפל בשאלה של הקמת

היאחזויות.

324. הצעות להקמת היאחזויות

שר הבריאות י. ברזילי:

בענין זה אני מבקש הצעת לסדר.

כיוון שלענין זה של הקמת היאחזויות בשטחים,

ברגע זה של מצב יחסים לא ברור עם ארצות הברית, תידוש פעולתו של יארינג ועוד, יש לו השלכות, הייתי מבקש שהדיון הזה לא יתקיים בלי שר החוץ.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מתנגד לסדר הזה, אני מוכן להצביע.

שר הפנים ט.ח. שפירא:

גם לי יש הצעה לסדר, אולי תצביע יחד. אני יודע ממה שאני קורא בעתונות, שמי שהיה שר האוצר, והיום הוא המזכיר הכללי של המפלגה, השר פנחס ספיר, היה האיש שכאילו עיכב בעדנו מלרדן בבעיה זו. היות והוא כנראה אחד האנשים שמתנגדים לענין זה, אני מבקש שנחכה עוד שבוע ימים כדי שנוכל לדון בענין זה בהשתתפותו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

גם לזה אני מתנגד. אני יודע את דעתו, הוא אינו מתנגד שאנחנו נדון בזה. כך לא נוכל לפעול. אנחנו עשרים ושניים חברים, וכל פעם עלול מישחו לא להיות. אם אתם חשאלו אותי בסודי-סודות, הרי חוץ מדברים אחרים, המכתב הזה של התפטרות מוועדות, גם כן נובע מסכבת.

שר הפנים מ. ח. שפירא:

זה מה שאמרתי, כך היה בעתון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני יודע זאת גם בלי העתון. אני אומר את דעתי,

אני מציע לא לרחות זאת.

שר הבריאות י. כרזילי:

אפשר לעשות זאת בעוד שבוע, כאשר שר החוץ יהיה

באן.

ראש הממשלה ל. אשכול :

הוא מדבר על השר פנחס ספיר אשר לא יהיה גם בעוד שבוע. נדון, אם נחליט שלא - טוב; אם נחליט שכן, גם כן לא עושים זאת תוך יומיים.

שר הפנים מ.ח. שפירא :

בינתיים יפרסמו שהוחלט.

ראש הממשלה ל. אשכול :

לגבי הפירסום אני מוכן שנחליט שלא נפרסם. אני מוכן להצביע את ההצעה לדחות עוד הפעם את הדיון, לאחר שהוא נדחה כבר כל כך הרבה שבועות, ואז כולכם תצטרכו להישבע בנקיטת חפץ, שמתי-שהוא אף אחד לא יחסר בישיבה.

ד"ר י. גלילי :

אני רוצה לדבר נגד הצעה זו.

ד"ר מ. בנין :

אני מבקש לשחוק נגד הצעה זו.

ד"ר י. גלילי :

אני מצטער, אבל אני רואה בהצעה זו המשך הסחבת, שמביאה אחר כך להצגת הממשלה כולה כמחוסרת כשרון הכרעה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

זה מה שיש בעתונות.

השר י. גלילי:

אני לא כמצב רוח של התלוצצות בענין זה. לא מה שיש בעתונות חשוב לי, כך יש בליבי. אינני רואה בזה דבר טכני ואינני רואה בזה דאגה לשר החוץ, אני רואה בזה דאגה שלא תהיה החלטה כזאת, ומותר לי לחשוב כך.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

נכון, אתה צודק.

השר י. גלילי:

אני תובע שיהיה דיון בזה היום.

השר מ. בגין:

דיון כבר היה, צריך להחליט.

השר י. גלילי:

צריך לסכם את הדיון שהיה. יש לשר הפנים דעה בענין זה, גם לי יש דעה, שעלינו לסכם ולהצביע. היתה דחיה בגלל היעדר חברים, עכשיו הדחיה אינה צודקת, כל דחיה עושה את הדבר קשה מבחינה פוליטית.

יש לי זכות לתבוע שיהיה סיכום היום, ישנם חברים

שיכולים לתבוע דחיה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו נצביע.

אני יכול להגיד מפי שר האוצר לשעבר שהוא משלים

עם זה.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון:

שר החוץ בעד זה.

השר י. גלילי:

שר החוץ הביע את דעתו.

שר המשטרה א. ששון:

המצב הוא שאנחנו לא צריכים לדון, אלא להצביע על ההחלטות. אם זכרוננו אינו מטעני, ואני חושב שאינו מטעני, היינו צריכים להחליט לא על כל ההצעה של סגן ראש הממשלה, אלא על הקמת היאחזויות בבקעת הירדן, בעמק בית שאן וים המלח. אני רואה כאן בתיק הצעה יותר מדי מורחבת. אני רוצה להצביע בעד הקמת היאחזויות, אבל על מה שדובר אז ולא על הצעת החלטה זו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

כאשר נצא מהמעגל הראשון נעבור למעגל השני.
השאלה היא קודם כל אם היום דנים ומחליטים. השר ששון אומר שאנחנו צריכים להחליט על עמק בית שאן או עמק הירדן, ואם אינני טועה גם על פיתחת רפיח. על שני הדברים האלה.

שר החקלאות ח. גבתי :

גם רמת הגולן.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אינני זוכר, אבל היה רצוי אולי ששר החקלאות ירענן את זכרוננו.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

בנוגע לרמת הגולן לא היו חילוקי דעות.

שר הפנים מ.ח. שפירא :

אז לא רוחים את הדיון?

ראש הממשלה ל. אשכול :

צריך להצביע אם דוחים את הדיון או לא.

ה צ ב ע ה:

בעד דחיית הדיון - 3 קולות;

נגד - רוב.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מבקש לדבר נגד זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נאמר כאן שהדיון כבר היה והיום צריך להצביע.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני אף פעם לא דיברתי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא נעשה על זה ויכוח, נעבור לעצם העניין.

אולי בכל זאת בדאי ששר החקלאות יציג את העניין.

מה ההצעה לגבי שלושה מקומות אלה, מה ייעשה, כמה כסף זה יעלה, כמה אנשים זה ידרוש, מתי זה יכול לצאת לפועל וכו'.

שר החקלאות ח. גבתי :

אני מבקש להביא כאן מפה של ההצעה להקמת
היאחזויות חדשות. ההצעה שאני מביא כאן היא הצעה שנבדקה על ידי המרכז לתכנון
יחד עם המטכ"ל וסוכמה יחד אתו.

ההצעה נוגעת לשלושה אזורים - אני הולך מהקל אל
הכבד - קודם כל רמת הגולן. ישנה הצעה להקים שם, נוסף לעשר היאחזויות שישנן,
עוד שתי היאחזויות, ולהעלות אותן במקומות בהם הן צריכות לסתום פירצות עמוקות
מאד בין היאחזויות אחת לשניה.

היאחזות אחת מוצע להקים בעישה-חושניה, שזה כ-7
- 8 ק"מ מקונייטרה, בין קונייטרה לבין נחל גשור. ההיאחזות השניה מוצע להקים
בנ'ורניה, שהיא 8 ק"מ דרומה יותר, בין נחל גשור ורמת המגשימים.

ההצעה המקורית היתה להעלות שלוש היאחזויות,
ועוד אחת צפונית מקונייטרה. אחרי שנבדקו התכניות המעשיות אנחנו ממליצים על
שתי אלה, שסביב כל אחת מהן יש כמה אלפי דונם אדמה, ואחרי הכשרה או גם בלי
הכשרה אפשר לראותם כבסיס להיאחזויות אלה. יש שם כ-5,000 - 3,000 דונם אדמה
במרחק של 2 ק"מ, שיכולים לשמש בסיס להתיישבות קבע.

האזור השני הוא מה שקוראים פתחת רפיח. שם
מדובר על הקמת גוש של שלושה ישובים במרחק של 7 ק"מ צפונית מערבית לכרם שלום.
כאן (מצביע על המפה) מדובר על שלושה ישובים, שהמרכז שלהם יהיה במרחק של 7 - 8
ק"מ מכרם שלום והיישובים יהיו סמוכים אחד לשני. מדובר על שלושה מושבים
בשרשרת.

המצב הוא כזה, כאן (מפה) יש אדמה. כיום שלום היתה קרובה מאד לגבול הבינלאומי הקודם, היישובים האלה יהיו מחוץ לגבול הבינלאומי. כל השטח כאן (מפה) מבחינה חקלאית זה המשך למה שקוראים חבל-הבשור. כלומר, אם יהיו כאן מים, הרי מבחינה חקלאית אין כל בעיות, אפשר להקים פה יישובים שיתחילו מיד בייצור. הבעיה היא בעיקר בעיית המים. לפי התכניות והחיישובים שלנו, הרי הצינור שמניחים עכשיו בכרם-שלום יותאם מבחינת קוטרו ואז יוכל לספק מים לשלושה יישובים אלה. בזה אנחנו למעשה שותפים את יתרת המים שהייתה לנו באזור זה, ובדרך כלל צריך היה לחלק אותם בין היישובים כאן עד שיבוא מיתקן ההתפלה.

כפי שאמרתי, מדובר בשלושה יישובים. האדמה כאן היא אדמה ממשלתית שחולקה בזמנו לבדואים. הם מפוזרים ופה ושם נטעו כמה עצי קיקיון ועצי שקדים, והם כביכול מעבדים אותם. דעת האנשים העוסקים בזה, שהיה צורך לגאול את האדמה הזאת, כלומר צריך יהיה לקנות אותה מהם, ואם רוצים לרכז שטח של 20 אלף דונם, זה יהיה קשור בהוצאה של 3 מיליון ל"י. מעריכים שיצטרכו לשלם להם כ-150 ל"י לדונם, בעד האדמה הזאת שמחזיקים בה הבדואים.

מלבד שלשה יישובים אלה, שאינם צריכים להיות היאחזויות צבאיות, כי אם הכוונה ליישוב כאן ולהקים מיבנים כדוגמת המושבים בנגב, ולגשת יש הצעה להקים עוד היאחזות-נח"ל ליד שייך-זועיד, כ-15 ק"מ מערבית דרומית יותר, וכאן גם כן יש שטח גדול של אדמה ממשלתית שמעוברת על ידי הבדואים, אבל יש כ-2,000 דונם שאנחנו מעבדים. אדמה זו היתה שייכת לרשות המצרית לפיתוח המדבר, שאנחנו ירשנו אותה ומחזיקים בה. כאן יש מים מקומיים ממפעל-נקז שהמצרים עשו. זה מפעל שיש בו מעט מים, הם חפרו תעלות בדיונות, ומרכזים את המים שם. אמנם לא מדובר במאות אלפי קוב מים, אבל בשביל להשקות כמה מאות דונם, זה מספיק. אנחנו לא מציעים כאן שום תכנית אחרת להובלת מים לשם, אלא אם ייעשה מחקר עוד יותר מעמיק.

שלושת היישובים הראשונים מוצע להקים באזור מפגש
כביש כרם שלום עם כביש רפית - אל עריש. בנוסף לזה מוצע להקים היאחזות נתי"ל ליד
שייך זועיד, על הכביש שבדרך בין רפית לאל-עריש.

זו ההצעה ביחס למה שנקרא פתחת רפית. בכל
המקומות האלה יושבים בדואים, אם כי במפוזר.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מי קובע אם זה 150 ל"י הדונם או 5 ל"י הדונם?

שר החקלאות ח. גבתי :

איש לא קבע, זה אומדן. אנחנו ביקשנו לקבל
אומדן תקציבי כמה זה צריך לעלות. אנשי מינהל מקרקעי ישראל ואנשי המימשל הצבאי
מעריכים זאת כך. יכול להיות שאפשר יהיה להשיג זאת ב-100 ל"י הדונם, ויכול
להיות שזה יעלה 150 ל"י הדונם.

ד"ר י. ספיר :

אם אפשר להציע לבדואים גם מים נוסף לאדמה, זה
לא יכול להקל על כל התהליך הזה?

שר החקלאות ח. גבתי :

אינני מאמין, וגם אין לנו מה להציע להם כאן.

ראש הממשלה ל. אשכול :

גם אני לא בעד זה.

שר החקלאות ח. גבתי :

אם ניתן להם מים, לא יהיה לנו את מי ליישב כאן. באזור זה (מצביע על המפה) יש לנו רק את נח"ל סיני והיאחזות הנח"ל שמוצעת ליד שי"ך זועיר תהיה מסוג היאחזות של נח"ל סיני ביחס לבקעת הירדן, אחרי שבדקנו את האפשרויות הממשיות גם של קרקע וגם של מים - מתוך הנחה שאנחנו לא נפקיע בגבולות ישראל שם אדמה שנמצאת היום ברשות הערבים - מתברר שישנן האפשרויות האלה: (א) להקים יישוב נוסף על יד נח"ל-מחולה בגבולה הדרומי של בית שאן. נח"ל-מחולה היתה היאחזות הראשונה שעלתה בזמנו בבקעת הירדן, והכוונה להקים היאחזות על ידה בשם נח"ל-מחולה ב'.

באזור כאן (מצביע על המפה) יש בסך הכל 7,000 דונם אדמה, שהיא או אדמה של המדינה או אדמת נפקדים. האדמה בחלקה מפוצלת ולא מרוכזת, אבל יש אפשרות לרכז אותה. מ-7,000 דונם אלה נח"ל-מחולה א' מעברת 3,000 דונם. כך ש-7,000 דונם אלה יכולים להספיק גם ליישוב השני. ההצעה היא להקים נח"ל מחולה ב' נוסף לנח"ל מחולה הקיים. הנקודה השניה תהיה צפונית מהנקודה הקיימת.

כאן מצב המים הוא כזה: יש פה קידוח או חלק מהקידוח שמשחמשים בו בשביל נח"ל מחולה א', ואין כאן קושי להוסיף לקידוח ולמצוא מים נוספים. בעיית המים כאן היא ברורה, יש אפשרות לספק מים לשני היישובים.

המקום השני המוצע הוא דרומה מנח"ל - ארגמן, אשר הוקם לפני כמה חודשים. בסך הכל יש שטח של 9,000 דונם, מזה נח"ל ארגמן מעבר או יעבד חלק. על 9,000 דונם אלה אפשר להקים עוד יישוב דרומה מנח"ל ארגמן.

בעיית המים כאן היא כזאת, שיש פה כמה בארות שהן בבעלות ממשלתית, ויש בהן מיליון עד מיליון וחצי קוב מים. לתקופה הראשונה זה יכול להספיק לשני היישובים. אנשי המים מניחים שאם נקדח פה ואפשר לעשות עוד קידוח אחד או שניים - תהיה כמות מים מספקת לשני היישובים.

ד"ר י. טפיר :

מים באיכות מתאימה?

שר החקלאות ח. גבתי :

כאן בדרך כלל קידוחי המים משביעים רצון.

בדקנו היטב את אזור פצאל. בפצאל יש שטח אדמה ממשלתי גדול, אדמה טובה. חרשנו את כולה כדי למנוע אפשרות שתיווצרנה שם חביעות. אבל הכעייה כאן היא בעיית המים. אין מים. יש מעין אחד בבעלות של הערבים.

סיפורי כבר כאן בהזדמנות שעשינו קידוח עמוק מאד. נדמה לי שהגיעו לעומק של 480 מטר ומצאו מים מלוחים. עכשיו מנסים קידוח שני במקום אחר ויש סיכוי למצוא שם מים. עד שלא ימצאו פה מים, עד שלא נהיה בטוחים שנמצא מים, אין טעם להעלות כאן איזה יישוב. באקלים השורר בבקעת הירדן אין מה לעשות עם 16 אלף דונם אדמה בלי מים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

בעבר הערבים לא ניסו לזרוע שט?

שר החקלאות ח. גבתי :

אפשר לנסות. גם בנגב הבדואים זורעים, פעם זה מצליח, שלוש פעמים זה לא מצליח, כל זמן שאין פה מים, אינני רואה בסיס ליישוב.

אפשרות נוספת היא בסביבת יריחו. כאן המצב גם כן די מסובך. בסביבת יריחו ריכזנו 4,000 דונם אדמה ממשלתית, שהיא כבעלות ממשלתית או אדמה של נפקדים. האדמה של הנפקדים מפוצלת ל-400 חלקות. בין החלקות האלה יש חלקה אחת מרוכזת של 600 דונם עם זכויות מים, והיא גם מעובדת. האדמה הזאת הוחכרה לעיבוד זמני עד סוף השנה לערבי שיושב שם. אין קושי לקבל אדמה זו, ואפשר להקים שם היאחזות.

יש פה עוד שטח די גדול של 8,000 דונם, שבזמנו ממשלת ירדן נתנה עליו אופציה למוסה עלמי, וזה לא קשור לבית הספר של מוסה עלמי. לבית הספר יש שטח משלו. השטח הזה של 8,000 דונם הוא מרוכז, אבל בלי מים. הסיכויים לקדוח ולמצוא שם מים אינם ברורים. בשביל נח"ל קליה עשינו שני קידוחים וער עכשיו לא מצאנו שם מים.

אם יש צורך בטחוני או צורך מדיני שתהיה לנו היאחזות בסביבת יריחו, 600 הדונם עם המים שיש להם יכולים לשמש בסיס להעלאת היאחזות, ובמשך הזמן אפשר לברר מה אפשר לצרף לשם. לכתחילה העתיר לא כל כך ברור.

לסיכום כל מה שאמרתי: אנחנו מציעים שתי
היאחזויות ברמת הגולן כאן (מפה); שלושה מקומות בביקעת הירדן כאן (מפה) וארבעה
מקומות בפיתחת רפיח. סה"כ תשע היאחזויות.

שר הסעד י. כוונג:

מה ביחס לגוש עציון?

שר החקלאות ח. גבתי:

בגוש עציון מזמן סוכם על עוד היאחזות אחת.
מתוך תשע ההיאחזויות האלה הבטחנו בתקציב שאושר תקציב לשלוש היאחזויות, לשתיים
ברמת הגולן ואחת בפיתחת רפיח.

אם הממשלה תחליט היום לבצע גם את שש ההיאחזויות
האחרות, זה כרוך בהשקעה כספית לא קטנה. השקעה גדולה היא בעיקר במים, וההוצאות
למים הן בעיקר לפיתחת רפיח ולביקעת הירדן. אנשי "מקורות" מעריכים שדרוש סכום
בין 11 ל-12 מיליון ל"י, רק למים. אחר כך, כפי שכבר הזכרתי, יש צורך בהשקעה
של 3 מיליון ל"י לרכישת הקרקע, ואחר כך גם ההתיישבות כמובן עולה כסף.

ההצעה של מחלקת ההתיישבות של הסוכנות ליישובים
אלה, כולל שיכון, מגיעה ל-26 מיליון ל"י.

ד"ר י. ספיר:

לכמה ישובים?

שר החקלאות ח. גבתי :

כל התשעה. לקחו בחשבון שלשלוש האחזויות, בלי המים, יש כסף בתקציב הקיים. 26 מיליון ל"י כולל הכל.

שר השיכון פ. בנטוב :

כמה זמן?

שר החקלאות ח. גבתי :

זה עניין של שנה.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

זה מלבד השלושה?

שר החקלאות ח. גבתי :

מלבד השלושה, אחרי שבדקנו את התקציב הזה לקחת בחשבון מה עוד יש לעשות השנה בקצב הפיתוח הזה. ברור לי שביצוע כל התכנית הזאת ידרוש תוספת של 15 מיליון ל"י בתקציב 1969/70, בשביל המינימום הנדרש; בשביל לעשות חלק מתכנית הפיתוח של מקורות המים; בשביל לרכז חלק מהקרקע, ואחר כך לעשות את הפעולות ההכרחיות הדרושות, כדי שאפשר יהיה להקים ישובים אלה.

שר הפיתוח ושר התיירות פ. קול :

נוסף ל-60 המיליון אתה חושב שיש צורך ב-15

מיליון לירות?

שר החקלאות ח. גבתי :

יש צורך ב-15 מיליון ל"י בשביל מה שרוצים לבצע

השנה, היתר אפשר לדחות לשנה הבאה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

זה כולל הבניינים?

שר החקלאות ח. גבתי :

כולל השיכון הראשון וכולל כל המים לפיתחת רפיח,

כי פה אי אפשר לדחות זאת, צריך להניח את הצינור לשלושה ישובים, זה אותו הצינור. זה כולל חלק להשקעות כמים בבקעת הירדן.

ד"ר י. טפיר :

לחיפוש מים?

שר החקלאות ח. גבתי :

גם חיפוש מים וגם העברת מים ממקום למקום.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני רוצה להתייחס למחשבה שבאיזה מקום משאירים שטח למעבר בין החלק הזה של רצועת עזה לבין החלק של הגדה המערבית, שהיא נחשבת מזרחית. אם אנחנו מעלים את כל היישובים האלה, איפה יהיה הפרוזדור הזה?

שר החקלאות ח. גבתי :

על מפה זו קשה להראות זאת, יש צורך לראות בדיוק את הריכוז של היישוב שליד יריחו, זה היישוב היחידי שעלול להתנגש עם המחשבה של השארת פרוזדור. היישובים האחרים אינם נוגעים לזה.

ד"ר מ. כגין :

אפשר להציע מראש עוד ישוב כדי שיסגור את

הפרוזדור הזה?

ראש הממשלה ל. אשכול :

נניח שאתה לא משאיר שום פתח ומדובר על שלושה ארבעה יישובים. אם כל הארמה תעובד, אתה כאילו סוחם ואי אפשר לקשר את המערב עם המזרח?

שר החקלאות ח. גבתי :

קשה לענות על זה. אני רוצה רק להגיד, שאמנם המרחקים בין ישוב לישוב הם גדולים, אבל אין לנו יותר אדמה ואין מקום להתיישבות נוספת. היה טוב להקים עוד שניים שלושה יישובים בפצאל לו היו לנו מים. לו היו מים, היינו מציעים זאת. העלינו את ההצעות על השטחים שבהם אפשר להקים יישובים מיד, יש עוד שטחים ששם זה לא ניתן היום.

שר הסעד י. בורג :

כמה קילומטרים זה ממחולה ב', מהישובים האלה ועד

ליריחו?

שר החקלאות ח. גבתי :

בין 50 ל-60 קילומטר. כפי שאמרתי, בשביל לבצע

דבר זה יחד עם מה שיש בתקציב, דרושים עוד 15 מיליון לירות.

דאש הממשלה ל. אשכול :

מען קען זיך אפרינגען?

שר החקלאות ח. גבתי :

תשאיר זאת לשר האוצר.

דויד מ. בגין :

בענין גוש עציון אמרת שההצעה אושרה ולא דרושה

החלטה נוספת?

שר החקלאות ח. גבתי :

נדמה לי שעל זה יש כבר החלטה.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

אולי אפשר לדעת מה נעשה שם, כי נדמה לי שהדברים

אינם זזים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מציע להתרכז בדברים שלפנינו, כשבוע הבא

נדון בגוש עציון.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

אתה אמרת שאתה צריך לברוק את הדבר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדחה זאת עד לישיבה הבאה.

שר הפנים מ. ח. שפירא:

לאחר כל התקוות שלנו לשלום, כנראה שאנו רחוקים מהשלום וקרובים יותר למלחמה. אינני רוצה לנבא מתי זה יהיה, אבל זה עלול להיות בעוד שלושה חודשים, שישה חודשים, ואולי בעוד שנה, אבל לקראת דבר זה אנו הולכים. לא שאנו איננו רוצים בשלום, אלא שאחרים אינם רוצים בו. והשאלה העומדת עכשיו בפני חברי הממשלה היא, מה עלינו לעשות כדי לקדם את פני הרעה? כל מה שקרה בתקופה האחרונה לדעתי מחייב אותנו דבר אחד: לחזק את הנקודות האסטרטגיות של הצבא שלנו, למען שיהיה יותר חזק ולמען שיוכל לעמוד במערכה. כך אני רואה את המצב.

והשאלה העומדת בפנינו, האם תוספת של עוד מספר היאחזויות תחזק אותנו, או שנרע לחזק את אותם המקומות שהם זקוקים עכשיו לעזרה רבה. אני יכול עכשיו להבין, שישנן גם היאחזויות שיש בהן תוספת בטחונית, כאשר מדובר בנקודות אסטרטגיות. כאן הייתי רוצה לשמוע את חוות דעתו של שר הבטחון, איזה היאחזויות הן תוספת לבטחוננו ואיזה היאחזויות יעסיקו עוד 50 - 100 בחורים בחקלאות?

אני אומר, יכול להיות שמבחינה בטחונית זה דרוש לא בעמק הירדן, אלא במקום אחר, נאמר בסיני. אבל על זה אנחנו צריכים לשמוע חוות דעת של אנשי הצבא ושל שר הבטחון. לפי שעה שמענו רק דבר אחד, שר החקלאות אומר שבמקום זה וזה יש כך וכך דונם אדמה, במקום זה חסר מים ובמקום אחר יש מים, דבר זה אינו מספק אותי. אם שר הבטחון יגיד שאותם 600 דונם ליד יריחו, הקמת היאחזות שם זו תוספת נקודה אסטרטגית חזקה בשבילנו, אני אגיד: אין לי ברירה, כי כל אשר אנו עושים עכשיו זה למען לחזק את הצבא. אבל אינני חושב שעלינו להוסיף עוד מספר נקודות כיוון שזה חשוב מאד לחקלאות, ואנו חייבים בכל זאת להתחשב עם החברים שעומדים על כך.

תמיד חשבתי שכפר עציון זו נקודה אסטרטגית. יש שם צבא ואנחנו צריכים לחזק את האזור הזה. אבל משונה הדבר, דווקא מה שהחלטנו כבר לפני שמונה תשעה חודשים, כמעט שום דבר לא נעשה בו. אני יודע שבנוש עיצוב צריך לתבוע שתקום היאחזות חזקה - ואני תובע זאת משר הבטחון למען שזה יהיה לתועלת ולעזרה לצבא. ואני שואל את עצמי: למה את זה משאירים ולא עושים? מפני שזה לא היה בתכניתו של מישח. אבל על מחולה ב' ובמקומות כאלה חושבים כאן שצריך לעמוד.

אני שוב מבקש את שר הבטחון שיאמר לנו באיזה מקומות יש לנו צורך עכשיו להקים היאחזויות כאלה מבחינה צבאית, מבחינה בטחונית או מבחינות כאלה.

דבר שני שברצוני לומר, אני חושב שהשעה עכשיו אינה כשרה לכך. אמנם אנו עם חכם ונבון, אבל גם הגויים אינם טפשים כל כך. הם תמיד רואים בהיאחזות שלנו באיזה מקום מעשה התגרות אם נגד יארינג ואם נגד השלום, ודברים אלה מתפרסמים בוקר וערב בעתונות העולם.

הנשיא ניכסון רק עכשיו נכנס לתפקידו, אנו עדיין לא מבינים מה יחסו אלינו ומה הוא בשבילנו - ווראי נדע זאת בקרוב - אני שואל: האם אנו צריכים לקדם אותו בכניסתו לתפקידו בהתגרות כזאת של הוספת נקודות, ובמיוחד בעבר הירדן, שטח שהם היו רוצים לראותו כבסיס לשלום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא עבר הירדן אלא עמק הירדן.

שר הסעד י. בורג:

בקעת הירדן.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

כוונתי לעמק הירדן.

ד"ר מ. בנין:

מה זה שייך לירדן?

שר הפנים ט.ח. שפירא:

בקעת הירדן היתה שייכת לירדן.

אם גם יבואו ויגידו שזה ענין בטחוני, אז אני מבין שאנחנו צריכים ראשית כל להגן על עצמנו. אבל אם יבואו ויגידו שזה רק ענין של התיישבות, אני מביא בחשבון את התגובה של הבית הלבן וממשלת ניקסון, וזה עלול להינסך לנימוק נגדנו, בו בזמן שאנחנו עוד נהיה זקוקים להם. לא הייתי רוצה שנעשה דברים שבהם אנו בעצמנו מקלקלים את השורה. משום כך אני אומר, אם מישאו יבוא ויגיד - ואני יודע שמחר זה עלול להיות בעתונות - שהשר שפירא הוא נגד היאחזויות, כאשר "במקומות אלה אנחנו רוצים להושיב חברים של המפלגה שלנו", ויוסיפו ויגידו: "תראו מה שפירא רוצה, הוא מוותר על דברים כאלה" - אני חוזר ומודיע: אני לא נגד היאחזויות, אבל יש שאלה של עדיפויות, מה חשוב עכשיו חקלאות או בטחון? אני בעד הבטחון עכשיו, ואת החקלאות אני יכול לדחות לעוד שנה ולעוד שנתיים. זו הבעיה העומדת לפנינו וכך אנו צריכים להחליט.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לפני שנמשיך בדיון אולי אבקש את שר הבטחון להשיב על השאלה של שר הפנים.

שר הבטחון ט. דיין:

לפני שאסביר את הדברים לפי המפה, אני רוצה להשיב קודם כל לשאלות של הפנים.

לפי דעתי - ואינני אומר שזו דעת הצבא, זו דעתי - לטוות קצר אין להיאחזויות חשיבות בטחונית, גם לא של גוש עציון.

היום, לו היו אומרים לי מבחינת עדיפויות: או כסף או הקצאת אנשים, והשאלה היא איך להעביר זאת, הייתי אומר שגם מבחינה כספית וגם מבחינת הקצאת כוח אדם, לטווח קצר אפשר להיערך בעמדות כאלה בלי היאחזויות בדיוק עם אותם חמישים האנשים. אבל זה לטווח קצר. לטווח ארוך, גם מבחינה בטחונית וגם מבחינה מדינית, יש חשיבות רבה להקמת יישובים בכל המקומות האלה. אבל אם מרבירים על מלחמה שעלולה לפרוץ בעוד חצי שנה או בעוד שנה, התחליף של היאחזויות, בעיקר אם זה על חשבון נח"ל ועל חשבון אותם הבחורים שלנו, אין בזה כל פתרון צבאי טהור בתקופה הקרובה, לא בהשקעת כספים ולא בהקצאת כח אדם. זה חל גם על גוש עציון וגם על כל מקום אחר. כפי שאמרתי, זו דעתי, ואינני מביע בזה את דעת הצבא.

ביחס לגוש עציון, שהצבא היה צריך לזרז את הדברים. אינני יודע אם הצבא היה צריך לזרז. אנחנו היינו בעד זה והצענו אפילו להעביר מפעלים של תעש מירושלים לגוש עציון, כאשר אין שם כמעט אדמה חקלאית, ועל כן הפתרון הוא בעיקר במפעלים תעשייתיים. בוועדת השרים לענייני השטחים המוחזקים הצעתי שנרכזו שם יחידות צבא, ונעביר אותן לאותו מרכז אזורי כדי שיהיה שם גוף הרבה יותר חזק, גם צבאי וגם תעשייתי. אחר כך נדמה לי באו הצעות אחרות, נחמנה יושב ראש לוועדה, נדמה לי שזה רענן וייץ. שאלתי פעמים אחדות לגבי המצב בגוש עציון, ונציגי הצבא אמרו לי שהעניין לא זו.

אני אמרתי שאנחנו מוכנים להעביר לשם גם מפעלים של תעש מירושלים, וגם מחנה צבאי למקום, כך שזה יתרום לגודל היחידה הצבאית שם. יותר מזה אינני רואה מה ביכולתנו לעשות.

לגבי ההצעה שהביא כאן חשר גבתי, אני רוצה לומר במה אני חומך ובמה אני מציע שינויים. קודם כל אני חומך בהקמת ארבע הנקודות בפיתחת רפיח, ואני מציע לא לדחות זאת. גם היום כבר לא כל כך קל להעביר בדואים. הם לא רק יושבים שם, הם נטעו שקדים וחפרו תעלות מים, וכל שנה שתעבור יהיה יותר קשה לעקור אותם, והם רואים עצמם כבעלים על הקרקע. לא חשוב שהבעלים

של הקרקע הם במצרים. אינני יודע אם סכום הפיצויים צריך להיות כפי ששר החקלאות אמר, צריך להתמקח אתם. אני במקרה זה אומר שהתכנית צריכה להיות להקדים נעשה לנשמע.

זה ביחס לארבע הנקודות האלה בפתחת רפית. הצבא בשנה הקרובה יש לו שישה גופי נח"ל, מתוך תשעה או עשרה גופים, יש לנו שישה גופי נח"ל לכל היותר, שיכולים להעמידם לרשות ההתיישבות במשך השנה הקרובה. בדקתי את הדבר וחזרתי ובדקתי, לאחר שמתחנו את הדבר על הסוף, אם שר החקלאות אומר שכאן (מצביע על המפה) אפשר ליישב את המקום על ידי בני מושבים, שאינם שייכים ליחידות הנח"ל, אז אם רוצים אפשר להעמיד שישה גופי נח"ל אלה לרשות ההתיישבות. הנח"ל, לאן שישלחו אותו ילך, אבל יש לנו השנה רק שישה גופים. וכך להיפך, אם באיזה ישוב קיים יבוא גוף אזרחי במקום הגוף הצבאי, יתפנה עוד גוף נח"ל אחד.

אני בעד זה שבארבעה מקומות אלה נעשה זאת מיד ונקדים נעשה לנשמע. קודם כל לחרוש את השטח, ולא להכנס למשא ומתן ארוך איתם על פינוי הקרקע, שעלולים להיות לו הדים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אולי נגדל את השקרים האלה?

שר הבטחון ט. דיין :

שקרים יש לנו חוץ מזה, שם צריך לעבור על כל

השטח הזה עם טרקטור.

שר הפנים ט. ח. שפירא :

האם ארבע נקודות אלה מבחינה בטחונית הן חשובות?

שר הבטחון ט. דיין :

אם אתה שואל אם מבחינה בטחונית זה חשוב, אפשר

בשנה זו לחיות בלעדס. אבל זה לטווח קצר. אני חוזר ואומר, דברים אלה אני אומר על דעתי ואינני יודע מהי דעת הרמטכ"ל. לדעתי הכעיה שלנו היא הסואץ, ואם תהיינה פה שתי נקודות או חצי נקודה, במשך שלושה החודשים הקרובים אין לזה חשיבות. אם הצבא ירצה להקים כאן נקודה צבאית, הוא יכול להקים אותה בלי הנח"ל. הוא יכול לעלות על גבעה ולהקים שם נקודה צבאית. אני מחשיב את ההתיישבות של הנח"ל מבחינת המפה העתידה. אני מניח שבמקום שאנחנו יושבים בו לא גזוז ממנו, וזה מבחינת קביעת המפה הבטחונית לעתיד. בשנה הקרובה יכולים אותם חמישים הבחורים לשבת ביחידה צבאית באותה הצלחה גם בלי הנח"ל.

אשר לבקעת הירדן - אני בעד ההצעה של הקמת מחולה

נוספת. מלכתחילה אמרנו שבאזור זה צריך בעוד מקום אחד להקים מספר יישובים, ומוטב להקים שתיים שלוש יחידות בקבוצה אחת מרוכזת, מאשר קבוצות מבודדות.

אותו הדבר לגבי נח"ל ארגמן, שם מעבדים את השטח ויש מים, ואני בעד זה, להקים שם עוד יישוב.

אני מציע הן ביחס ליריחו, במיוחד ביחס ליריחו, אבל זה חל גם על מיקום הנקודה בארגמן, לא להושיב את היישוב עצמו על ציר התנועה הקיים, לא על כביש דמיה ולא על כביש יריחו. לגבי נח"ל ארגמן יש בעיה של מיקום הנקודה. אנחנו מעבדים את האדמה ויש לנו שם היאחזות. אין צורך שהערבים יגידו שבאנו לסגור עכשיו את כל הצירים, ואז כל המחנה הערבי וירדן יגידו שסוגרים את ציר התנועה. המקום שנח"ל ארגמן יושב בו איננו מקום קבע, אבל אם זה יהיה ישוב קבע, הוא לא צריך להיות על הכביש.

ביחס ליריחו, אני מציע היום שנח"ל קליה או גוף אחר יעבד את האדמות האלה, ולא להקים שם מחנה. וזה קודם כל בגלל הסיבה שאמרונו קודם, תהיה לזה משמעות מדינית, כי אנחנו אומרים שהתיישבות זה קביעת המפה העתידה. אם נתישב על כביש יריחו, נסגור את הציר. ואם לא רוצים לסגור את הציר, אז את 600 הדונם האלה אנשי נח"ל קליה יעבדו אותם. היום יש להם 50 דונם, אני מציע לא להקים על כביש יריחו עוד מחנה היום.

יתר על כן, ענין יריחו הוא ענין יסודי מאד. יכול להיות שרובנו נחליט להתישב ביריחו, אז צריך להכנס בדלת הראשית. כיום העיר יריחו כמעט ריקה. מחנה הפליטים ריק, ואם ישראל תחליט להפוך את יריחו לישראלית, צריך להתייחס לעיר יריחו. את העיר יריחו ניתן היום להפוך לישראלית יותר מאיזו עיר ערבית אחרת בגדה, כי שני שלישי מתושבי יריחו ברחו, ו-50 אלף הפליטים הערביים שהיו בסביבה, אינם. אפשר לרכז שם מחנות צבא, לעשות שם את המרכז הצבאי של כמה מחנות בתוך העיר, שהיא די רחוקה מהגבול, את קליה לצרף לדברים אזרחיים שונים ולומר: יריחו היא עיר יהודית.

אני מציע לא לעשות זאת, ועל אותו כביש, במרחק לא רב מהעמדה הצבאית שיש לנו, במקום שבו מתנהלת התנועה הלך וחזור בין ירדן לבין הגדה, לעשות מחנה של 600 דונם. זה הרעש והאבק יותר מתוכן מהותי של הדבר.

לכן, אם יוחלט על הפיכת יריחו לישראלית, אני מציע שיבדקו את העניין, כדי דרך העיר והצבא להגיע לכמה מאות נפשות. זה יכול להיעשות. הצבא יכול לעשות זאת, והוא עצמו יכול להגיע לכמה מאות נפשות, אם יקים מחנות שבהם החיילים יגורו עם משפחותיהם. אם לא, אם מדובר על 600 דונם אלה, אני מציע שבשלב זה נחיל קליה יעבר אותם או אחד הישובים הקרובים. מבלי להקים שם נקודה נפרדת.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

כמה יהודים דרושים בשביל ליהוד את יריחו?

שר הבטחון פ. דיין:

אני חושב שיש שם עכשיו כ-10,000 נפש, אינו בטוח, אולי זה פחות. לו היינו מניעים שם ל-3,000 - 4,000 יהודים, זה היה בסיס רציני מאד. גם בנצרת עלית לא התחלנו מיד במספר יהודים רב יותר ממספר הערבים שהיו בנצרת. 3,000 - 4,000 יהודים ביריחו, זה גוף עצמאי שיטיל את רישומו על העיר.

שר הבריאות י. ברזילי:

אנחנו שמענו עכשיו מפי שר הבטחון שמכחינה אסטרטגית צבאית לטווח קצר, הערכתו היא...

שר הבטחון ט. דיין :

הערכתו האישית ולא הערכת הצבא.

שר הבריאות י. ברזילי :

שאין צורך בוער תיוני דחוף בהקמת ההיאחזויות האלה שהוצעו, ואני מדבר כרגע לגבי הגדה.

אני חושב שלא אטעה אם אומר ששר החקלאות, בהביאו את התכנית הזאת, לא הביא אותה מבחינת הצרכים החקלאיים. כלומר, זו לא שאלה שהחקלאות להוטה אחרי ההתיישבות הזאת. בסופו של דבר ההצעה היסודית נעוצה באיזון קונצפציה מדינית.

ד"ר י. גלילי :

ציונית סוציאליסטית.

שר הבריאות י. ברזילי :

לא במקרה אנחנו כל פעם חוזרים לדיבור הזה: אילו החלטנו שהמקום הזה בכל התנאים יהיה ישראלי, אז היינו משתכנעים שהמקום הזה דרוש. אילו היינו מחליטים שיריחו תהיה ישראלית, היינו משתכנעים. אבל לא החלטנו. מבחינה זו לא החלטנו עדיין מהו כשבילנו מבחינה מדינית הגבול הכטוח. ראש הממשלה אמר משהו על הגבול הבטחוני, אבל לא במקרה הוא דיבר על הגבול הכטחוני להבדיל מהגבול המדיני.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני בכלל לא אומר שום דבר יותר.

שר הבריאות י. ברזילי:

על הגבול המדיני לא הוחלט, וגם לגבי הגבול הבטחוני, באמירה של ראש הממשלה יש אפשרות של פירושים שונים. יש פירוש אחד שבגדה המערבית בשום אופן לא יהיה צבא ערבי. דבר זה מוסכם על כל השולחן הזה, שהגדה המערבית תהיה מפורזת. זה מוסכם. האם זה אומר שצבא ישראל יהיה על הירדן? - זה ענין לוויכוח, ענין לשיקול דעת. אם הגדה או חלקה המירבי יהיה בירדן. אז בתוך זה יהיה חלק ישראלי, על זה יש ויכוח אם זה ניתן או לא ניתן.

בכל זאת אנחנו עומדים עכשיו מול איזושהי אופנסיבה מדינית מחודשת נגדנו של ברית המועצות, צרפת, ואנגליה שנתנה את הסכמתה לנסיון של פגישת ארבע המעצמות, ואיזושהי נעלם אמריקני עם תקוות רבות שאנחנו הלאה תולים בממשל האמריקני, שלא יתנכר התנכרות מוחיקה לכת. אבל בכל זאת, עם תקוותנו זו, זה עדיין נעלם לגבינו. זה לא מתוך חוסר אפשרות טכנית שאנחנו עד עכשיו לא עשינו מה שעכשיו מציעים לעשות. מטעמים מדיניים לא עשינו היאחזויות אלה.

גם שר הבטחון בהצעת התכנית, שהיום הוא לא הציע אותה, אמר שהוא יציע אותה לאחר שיוכח לו - זה גם כחוב - שנכשלו כל הסיכויים לאיזושהי הסדר של שלום, ובאין שלום הוא יציע יישובי קבע שלנו. אז הוא הציע שאנחנו נקים ארבע ערים, אבל בגלל הנימוק הזה הציע לחכות עד תאריך מסויים.

כלומר, גם הוא לקח בחשבון, שכל עוד ישנם המאמצים המדיניים של גורמים עולמיים להפגיש אותנו עם הערבים או לחפש פתרון דרך האו"ם, אנחנו לא מחליטים איזושהי החלטה.

והנה עכשיו, אנחנו עומרים בדיוק מול א) חידוש שליחותו של יארינג; ב) עיצוב המדיניות של ניכסון על יסוד הצוואה שניתנה לו על ידי הממשל הישן, שלגבי הגבולות לא היתה נעימה בשבילנו. הצוואה היא צוואה של גבול בינלאומי, למשל לגבי מצרים, וזה בעצם חל גם לגבי החזרת הגדה כמעט בשלימותה, עם תיקונים בטכניים מסויימים, אז אנחנו באים ברגע זה לזרוק את הכפפה.

אני סבור שיש בזה איזשהו דבר, אינני רוצה לומר התגרות, אבל דבר שמונע הסכמה. מתברר שאנחנו לפעמים עושים איזה דבר, שמכחינה מוסרית אנחנו חושבים שהוא מוצדק מאד מבחינתנו, אבל בסופו של דבר, מבחינה מדינית מזיק. אינני רוצה לחזור על הדיון שהיה בפעם הקודמת. אם אנחנו עכשיו עושים ברפיח התיישבות אזרחית רגילה, זאת אומרת שאנחנו החלטנו שזה על כל פנים בתוך הגבול שלנו, מבלי שאמרנו מה הגבול.

האמריקנים טוענים שהם שמעו מפיו פעם שהגבול הוא הגבול הבינלאומי פלוס תיקוני בטחון. על זה לא אנחנו בעצמנו מחליטים, יש פה עם מי לדבר. אז צריך לומר מה התיקונים, עוד לא אמרנו אותם. אילו היינו לוקחים את תכנית אלון או תכנית אחרת והיננו אומרים קבל עולם: אנחנו החלטנו שאנחנו מחזירים שני שלישי של הגדה ושליש אנחנו החלטנו שהוא הכרחי לנו, אנחנו רוצים שם התיישבות או היאחזות, כי כך החלטנו, אבל גם זאת לא אומרים, כי כאן אין קונצנזוס לומר לעולם באופן רשמי שאנחנו מחליטים כך וכך בתנאי שלום. זאת אומרת שאנחנו עושים פעולה חד צדדית של סיפוח בלי לומר לעולם ולירידינו בריש גלי מה עושים ומה לא עושים בתנאי שלום. כמו שהסובייטים אומרים שיש לנו שלבים של נסיגה, לנו יש שלבים של סיפוח, עד שנספח את כל מה שיש.

דוד י. גלילי:

להבריל.

שר הבריאות י. ברזילי :

להבריל.

אין סביב השולחן הזה חילוקי דעות, שכל מה שהצבא חושב שנחוץ לו מבחינה אסטרטגית-צבאית להיאחזויות של נח"ל, ייעשה. אם אין צורך - לא ייעשה, וכל מה שייעשה צריך להיעשות מהאספקט הזה, ורק בצורת היאחזות בטחונות. כל היתר, מבחינת העיתוי, מבחינת סיכויי ההידברות, מבחינת חידוש פעולתו של יארינג וגיבוש דעת קהל, ויכול להיות שהפעם אמריקה תתעורר יותר מאשר במקרים אחרים. כאן מדובר על פעולה לא שהיינו צריכים לעשות או לא היינו צריכים לעשות, זו פעולה שאיננו נסוגים ממנה וזה עלול להכניס אותנו לקונפליקט, שאני חושב שאת תוצאותיו, גם המדיניות, ובטוח ארוך גם הבטחונות, קשה לשער.

לכן, אני מציע רק היאחזות בטחונות הכרחית מבחינה אסטרטגית לפי חביעתו של הצבא.

דוד מ. בנין :

מה עם רמת הגולן?

שר הבריאות י. ברזילי :

גם בגולן יהיה נח"ל.

ראש הממשלה ל. אשכול :

לאחר ששמעת את שר הבטחון, אם כי הוא טוען שזו
דעתו האישית, מה מכל הנקודות האלה אתה מציע לעשות?

שר הבריאות י. ברזילי:

אם הצבא יציע לנו לא לעשות - לא נעשה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה פירוש הצבא?

שר הבריאות י. ברזילי:

אם אין תביעה מצד המטה הכללי ומצד משרד הבטחון
להיאחזויות בטחוניות, לא לעשות היאחזויות, ומה שייעשה, ייעשה רק מתוך שיקול
בטחוני.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לולא חששתי, הייתי אומר שמנקודת מבט מדויקת של
הצבא, אפשר להחזיק את רמת הגולן בלי היאחזויות.

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

אני נגד היישוב ביריחו, וחלק מהטעמים אמר שר הבטחון, קורס כל ביחס לציר
התנועה, ואני מוסיף לזה נימוק נוסף, שאני נגד ייהוד יריחו.

יש לי ספק ביחס לעיתוי ההיאחזויות בפתחת רפיח. הייתי רוצה שנהיה כבר בעור חורש חודשיים, כאשר נוכל קצת יותר לסכם לעצמנו איפה אנחנו עומדים עם האדמיניסטרציה החדשה ביחס לגבול עם מצרים. אם אנחנו עומדים כמו שעמדנו עם ג'ונסון, אחיה בעד זה; אם לא - צריך לשקול עוד הפעם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ביחס לאורך הירדן אתה אומר לא לבצע את הענין של

יריחו...

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

צבא - כן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

וביחס למקומות אחרים לעשות זאת לאט לאט.

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

עבשיו אני צריך לומר ביחס לכל הסעיפים מא' עד ט' - הישיבה בחברון והקריות בארבע הערים וההתגוננות האזרחית בנבול הלכנון, שכל מה שאיננו בתקציב, יכול להיכלל בתקציב כתנאי שיוציאו סעיפים אחרים שנכללו בתקציב. אני רוצה שיהיה ברור, שמה שלא יהיה בתקציב לא יבוצע.

שר הסעד י. כורנ:

הוא למד את "המלאכה".

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף :

איני מתנגד לזה שיוציאו משהו מהתקציב. אבל אם זה יימסר לוועדת שרים או לממשלה כולה או לאיזו ועדה מיוחדת, אני תמיד אציע ששר האוצר יהיה חבר בה. יגידו החברים במקום מה יהיו הסעיפים האלה, האם במקום התיישבות ותיקה או במקום סלילת כבישים או במקום בניית שיכונים או במקום קליטה. אני מוכן בענינים אלה לקואופרציה מכסימלית. אבל לעשות גרעון אי אפשר, כי יש בתקציב הגרעון המכסימלי שיכול להיות.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אני תומך בהצעה עם התיקונים של שר הבטחון. אני תומך בכל ההצעה הזאת מסיבות מדיניות ולא רק מסיבות בטחוניות. הענין המדיני מכריע פה יותר. אני חושב שמבחינה מדינית אם אנחנו הולכים לעשות איזו פעולה על יד הגבול הבינלאומי ברפיח, זה דווקא עלול לעשות רושם לחיוב, כי הפירוש יהיה שאיננו מתכוונים לסיני אלא אנחנו מתכוונים לגבול הבינלאומי, לעשות סכר התישבותי על הגבול הבינלאומי. כיוון שזהו מקום קרוב לגבול הבינלאומי, איני חושב שמישהו יחשוד בנו שאנחנו חושבים ליישב את סיני.

ראש הממשלה ל. אשכול :

הוא לא תושב, הוא יהיה בטוח.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

ביחס לגבול הבינלאומי יש קונסנסוס. בעצם נאצר ויתר על רצועת עזה. האמריקאים אומרים שהם תומכים בגבול הבינלאומי, ואנחנו מיישבים ליד הגבול הבינלאומי. זהו תיקון קל ליד הגבול הבינלאומי. זהו הפירוש שלי. וזוהי למעשה הצהרה לעולם, שאנחנו מחזיקים בסיני לצרכי בטחון עד שיהיה שלום, אבל שאין בדעתנו ליישב את סיני. אני מפרש את ההצעה להקים נקודות התיישבות במקום זה בצורה כזאת.

דו"ש מ. בנין :

השר ברוילי מפרש את זה בצורה אחרת.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

לגבי בקעת הירדן אני בעד התיקונים של שר הבטחון, כדי שראשית כל יהיה ברור לחוסיין שצריך לשבת ליד השולחן למשא ומתן. אם איננו רוצה לשבת אתנו ליד השולחן למשא ומתן על שלום, ניצור עובדות החישוביות כי בשבילנו הגבול הבטחוני הוא הירדן. זה הפירוש הנוסף לאמירה שאמר ראש הממשלה בכנסת. אנחנו רוצים להשאיר אופציות למשא ומתן, לכן אני נגד הקמת התיאחות ברום ליד יריחו, כי אני רוצה להשאיר שטח למסדרון רחב, כדי שבמקרה של שלום תהיה אפשרות לקשר את הנדה המזרחית עם הנדה המערבית. לכן אני נגד הקמת נקודה ליד יריחו, בין עירונית ובין חקלאית.

ראש הממשלה ל. אשכול :

הוא איננו רוצה להדרים; הוא רוצה להצפין.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

שתי הנקודות ליד הנקודות שכבר הוקמו הן למעשה חיוק וביצור הגבול הבטחוני, שעל אודותיו דובר בכנסת. אין בזה חירוש מבחינה מדינית. זוהי הליכה באותו הקו, באותו התלם.

לגבי רמת הגולן, הרי זהו למעשה המשך הקו שנקטנו בו. אני מבין מדוע השר ברזילי, כשזה מגיע לרמת הגולן, אומר שהכל מותר, ובמקומות אחרים הוא חושש.

שר השיכון ט. בנטוב:

כי החלטנו.

ד"ר י. ספיר:

הכל תלוי רק בהחלטה?

שר הביטחון י. ברזילי:

ברמת הגולן ישה עדיפות בטחוניות אחרות.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול:

לא החלטנו לגבי כל רמת הגולן, אבל אני בעד ההצעה. שתי הנקודות בבקעת הירדן על יד מחולה ועל יד ארגמן, הן למעשה חיוק הקיים, של מה שישנו, וזוהי גם התראה למלך שהעניינים אינם סטאטיים, שחוק מ"א לפתח ויחזית השחרור הלאומי גם אנחנו גורם ושצריך לשבת ולדון אתנו. משום כך אני תומך בהצעות בתיקוניו של שר הבטחון.

שר השיכון ט. בנטוב:

ברור שהמניעים אינם מניעים חקלאיים, אלא

בטחוניים עד כמה שאפשר להגיד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ברור, בטחוניים-פוליטיים.

שר השיכון ט. בנטוב:

גם אני מפקפק קצת בערך ההאחזויות האלה לטווח

קצר. פה למשל ליד רפיח ווראי אני רואה את הערך הבטחוני. אני חושב שמבחינה חקלאית זהו דבר כמו שעשינו פעם בסביבות ניצנה. אין שם עתיד חקלאי.

שר החקלאות ח. גבתי:

בכל התכנית הזאת הרי לגבי רפיח העתיד החקלאי

מובטח. בשלוש הנקודות האלה יש מים.

שר השיכון ט. בנטוב:

אפשר לחכות עוד, זה לא יברח מאתנו. אשר

לנקודות ליד הירדן, אני חושב שמבחינה בטחונית הן תהיינה אולי דווקא מעמסה, ששוב תהיינה מטרות להפגזות נוספות. הן תהיינה בתנאים קשים יותר, של התחפרות של אותו מספר חיילים ומוצבים.

לגבי שתי נקודות נוספות ברמת הגולן אין התנגדות: א) זהו אזור חקלאי; ב) יש שם כבר 10 ישובים, ושני ישובים חדשים אינם מוסיפים ואינם מורידים לא מבחינה בטחונית ולא מבחינה מדינית. זהו אינו משנה. כיון שיש שם עתיד חקלאי ויש שם כבר 10 ישובים, אין כל התנגדות לזה.

עכשיו אני שואל את עצמי מבחינה מדינית. דומני שאת ההיאחזויות לאורך הירדן וגם ברפיח אלה מעשים שאנחנו עושים בעצם נגד הידידים שלנו ולא נגד הערבים ולא נגד הרוסים, אלא אנחנו אומרים לידידים שלנו, שהם צריכים להתייצב להגן על המקומות האלה, שיעברו לגבולה של ישראל. אני שואל את עצמי: לו הייתי איש מראשי המדיניות האמריקאית, אם היו מודיעים לי שעושים התיישבות ליד יריחו או בארגמן, האם זה היה מחזק אותי במלחמה להקנות את המקום הזה לישראל או להיפך?

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול:

בארגמן יש כבר האחזות.

השר י. ספיר:

אף אחד אינו יודע על כך?

שר השיכון ט. בנטוב:

וודאי שיוודעים. אבל איני יכול להאמין, כי בשעה שיבוא הרגע המכריע ויצטרכו לקבוע את הגבולות, תשפיע על האמריקאים העובדה שיושבים 50 יהודים ביריחו או בארגמן כדי להתייצב מאחורי הגבולות האלה. אני חושב להיפך, כי כאשר יראו שאנחנו רוצים לקשור את ידיהם מבלי לשאול אותם זה ייצור אצלם רק מרירות וזה יחליש את עזרתם לנו ביחס לזה ולא יגביר את עזרתם לנו. אני חושב שלא תהיה בזה תועלת אלא נזק בכמה נקודות מבחינה מדינית.

תכנית אלון בנויה על מסדרון של 5 קילומטר סביב יריחו. ועל זה אמרו לנו: TOTALLY UNACCEPTABLE. אבל אני מבין שנקודת המיקוח, אם יהיה ויכוח, תהיה להרחיב את המסדרון הזה.

שר החקלאות ח. גבתי:

תוכל להגיד מ-5 ק"מ ל-50 ק"מ:

שר השיכון ט. בנטוב:

איני יודע אם מ-5 ק"מ ל-50 ק"מ, אבל אולי מ-5 ק"מ ל-10 ק"מ. אתה בטוח שבכלל לא יבקשו שיהיה יותר מ-5 ק"מ? אם לא יהיה משא ומתן, אנחנו יושבים גם ביריחו. אבל אם יהיה משא ומתן, יהיה משא ומתן גם על זה. אני רוצה להשאיר את האופציה הזאת רחבה יותר ולפחות לא ליצור עובדות, שיש להן גם השלכות פוליטיות וזה יפריע לנו בין גשר דמיה לגשר אלנבי. לכן אני מתנגד להקמת נקודה ביריחו. אני מציע שלא תהיה נקודה דרומה מנחל ארגמן. אמנם מנחל ארגמן ישנה כבר נקודה, אבל לא להקים נקודה דרומה לה. אני רואה פה איזה שהוא ביצוע לשלב ב'. במקום דרומה מנחל ארגמן הייתי מקבל אחת הנקודות מאלה שנחשבו לשלב ב' בין מחולה ובין נחל ארגמן. מבחינה פוליטית זה לא היה משנה ואפשר היה לעשות שם.

במידה שיחליטו על כך ויעשו זאת, גם אני חושב לפחות שצריך אליבי, שאלה תהיינה היאחזויות צבאיות, היאחזויות של נח"ל, שתהיה לנו אפשרות כללית לומר שזהו ענין צבאי.

ד"ר ט. בנין:

לאור הדברים שהושמעו, אין ברירה אלא לפתוח בהקדמה מדינית. היא תהיה קצרה בתכלית. מהו המצב המדיני? לכל הדעות אחד הגורמים החשובים בקביעתו הם היחסים בינינו לבין מדינות ערב, אם כי לא היחיד. לפעמים ישנו דו-שיח אפילו רב-שיח, אבל זהו אחד הגורמים המכריעים. כל בית ישראל, לרבות חברינו ברוזילי ובנטוב, אמר: לעולם לא נשוב לקוי ה-4 ביוני. וכל בית ערב אמר: רק קוי ה-4 ביוני. ואילו נאצר כבר הוסיף, שגם לאחר שישראל תשוב לקוי ה-4 ביוני, "אל-פתח" ימשיך לתקוף אותה, ומדינות ערב יוסיפו לתמוך בהם. זהו גורם המפתח במצב של היום. והוא יכול להמשך זמן שאי אפשר להגדיר אותו. וכל שאר הדברים הם באמת מבחינת אשליה. על כך אומר שר הפנים שאנחנו הולכים למלחמה. איני חושב שצריך לומר כך.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לא אמרתי שאנחנו הולכים למלחמה, אלא שהמלחמה

מתקרבת אלינו.

דוד מ. בנין:

כשנמסרה לנו לפני זמן הערכת המטה, כי בחודש מרס עלולים המצרים להעריך את כוחם כך, שהם יוכלו לפתוח במערכה לשם דחיקתנו מתעלת סואץ, היינו לערוך מעין מבצע מקומי, טענתי שאפילו הערכה של המטה ושל מקורות המודיעין איננו חייבים לקבל כמו שהיא. יכול להיות שהמצרים יפתחו במלחמה כזו לפני מרס ויכול להיות שיפתחו אותה אחרי חמש שנים. הדבר אינו הלוי בנו. אנחנו לא ניזום שום מלחמה, אבל הערכים יכולים לעשות באחד הימים חישוב מטעה שיש להם כוח להתקיף אותנו, והם יתקיפו אותנו.

כיון שהזמן איננו ניתן כלל להגדרה, האם איננו

גורם מכריע ביחס למה שנעשה באותה תקופת זמן שאינה ניתנת כלל להגדרה? האם לא נעשה ולא כלום? ביחס לרמת הגולן לפי כל הדעות צריך ומותר להתיישב בישובים

אזרחיים וצבאיים. אבל יש אומרים, שבמקומות אחרים אסור לעשות זאת בתכלית האיסור, שמא נרגיז את משהו. הרי יש מצב מסויים אפילו לקראת הכנות לקראת מלחמה. האם בסיסים חקלאיים אינם עוזרים לצבא? כל הכבוד לשר הבטחון. אבל האם אני מוכרח להסכים לכל דבר שהוא אומר? אני יודע מנסיונותינו שישובים שימשו כבסיסי-יציאה לכוחות הצבא. משוטו כמשמעו.

אני רוצה לסיים את ההקדמה המדינית הקצרה הזאת ולומר, שגם האמריקאים לוקחים למעשה בחשבון את התקופה שאינה ניתנת להגדרה. כל כך למה? באגרת האחרונה שלהם לרוסים קבעו האמריקאים שני דברים. הם לא הודו אתנו כמלוא הנימה. אבל הם קבעו שני דברים: א) מוכרח להיות הסכם בין שני הצדדים; ב) לאו דווקא קווי ה-4 ביוני. מבחינת האמריקאים ההגדרה היא "סטאטוס קוו, כי הערבים אינם מוכנים להסכם ואינם מוכנים לשינויים של קווי ה-4 ביוני".

לדעתי משתלבת האגרת הזאת על שני הכללים האלה עם ההודעה של ססקו, שנשאר לעת עתה במימשל: יתכן שאנחנו נגיע למסקנה, שאולי מבחינת האינטרס הלאומי של אמריקה מוטב לקיים את הסטאטוס קוו. אני חושב שזוהי ציטטה מדוייקת של מה שנמסר לנו על ידי שר החוץ. זהו אלמנט חשוב במצב המדיני, וצריך לזכור אותו.

אבל לאור כל העובדות האלה - היחסים בינינו לבין הערבים, ההודעה של ססקו, האגרת האמריקאית לרוסים, מבחינת שני הכללים הללו בלבד אנחנו צריכים לשבת בחיבוק ידים מבחינת עובדות? אני שואל את השאלה כשאלה ריטורית. אבל אני חושב שהתשובה נמצאת בתוך השאלה עצמה.

בעוד ארבעה חודשים תימלאנה שנתיים מאז שהיתה המלחמה. זה זמן רב מאד. נודה על כך, שלא כל כך הרבה עשינו בשטח זה של התנחלות. אפשר לשאול: אימתי נעשה? אני מבקש לא לקרוא לתכנית הזאת שאני תומך בה - עוד מעט אגיד משהו על תיקונים - בחלק האופרטיבי עם כל הכבוד והחיבה לתכנית אלון, אני בעד אופרציה ונגד הניתוח, אני בעד - OPERATION במובן של

מעשה, אבל אני נגד הניתוח, אני נגד כל תכנית של חלוקה מחדש של ארץ ישראל המערבית עם פרוזדורים. צריך לקרוא לדברים ב"רחל בתך הקטנה". אבל בשטח של מעשים יכולים אנשים בעלי השקפות פוליטיות שונות, ללא כל קשר עם תכנית מדינית, להתאחד, והוא: המשך מפעל ההתנחלות. אנחנו התחלנו בזה. אם מישהו רוצה להוסיף את המילים "לצרכי בטחונה של המדינה", לא אראה בזה שום פסול.

אני מציע להחליט, שהממשלה מחליטה להמשיך במפעל ההתנחלות. היא התחילה בזה. אשר לתוספת "לצרכי בטחונה של המדינה" - ניאח. איני רואה כוח במילים אלה, אנחנו צריכים לעשות את המעשה, אבל מי שיקל עליו אם יוסיפו את המילים האלה - בבקשה.

לאחרונה אני רוצה לומר: כפי שידוע, הצעתי הצעה להקים קריות בערי ארץ ישראל המשוחררת. אין זה ענין להכנסת הסעיף הזה לתקציב השנתי. איש לא יאמר, שצריך להקים את הקריות האלה כעבור מספר חדשים. אבל אמר לנו שר הבטחון שיריחו ריקה במחציתה או לפחות בשליש.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני שומע שיש שם 6,000-7,000 איש.

השר מ. בנין:

יש שם בתים ריקים ויפים מאד. איני רואה שום סיבה מדוע לא יישבו שם יהודים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

מה יהיה הפירוש?

ד"ר מ. בגין :

האם יתקבל הפירוש שלך לגבי מקומות אחרים על ידי

גורמים בינלאומיים?

שר השיכון מ. כנסוב :

ב"סרבדה" יאמרו שגרשנו את הערבים ולקחנו את

הבתים ואת הפרדסים שלהם.

ד"ר מ. בגין :

הזכירו פה את רחב. לפי פירוש רש"י היא היתה

בעלת אכסניה, בעלת מזון. כרתה ברית אתנו וקיימה. מה זה קיום ברית, צריך לומר
לדה גול.

מדוע לא יישבו יהודים ביריחו? אני כאמת מציע

שנעשה התנחלות עירונית ביריחו. לא אציע בדברים האלה שום הצעות הפגנתיות. לא
אציע היום להקים קריות ולא יהיה לכך רוב בממשלה. אם היום ההרגשה היא שהחברים
אינם מוכנים לקבל את ההצעה הזאת, היא תעמוד כסעיף בסדר היום וידונו בו.
בינתיים אני תומך בתכנית כפי שהוצגה על ידי שר החקלאות. הוא לא דיבר על הצורך
החקלאי שבדבר, אבל הוא הסביר לנו את היכולת החקלאית. זהו דבר חשוב.

אני מציע להקים את הקריה ביריחו. ביחס לחברון

החלטנו בלאו הכי להקים שם קריה. זאת החלטנו בועדה מיוחדת. צריך להתחיל בזאת.
זה חשוב גם מבחינה בטחונית וגם מבחינה מדינית.

שר הסעד י. בורג:

אנחנו צריכים לרונ באחריות קולקטיבית, לא בתמימות קולקטיבית. הענין איננו חקלאי, ויש בו השלכות פוליטיות גדולות. הייתי מאושר אילו יכולתי להיות שותף להערכות האופטימיות של השר בנין בנוגע לארצות הברית. איש אינו יכול לדעת. הכל הן סברות. איך אמר הרבי? סברה! הפירוש הוא לוגי, אבל איש אינו יכול להכטיח שהוא גם מציאותי.

הרגשתי היא שהעיתוי אינו מן הטובים ביותר. יתכן שבקשר למשא ומתן על וייטנאם יהיה מישור באמריקה שיהיה מוכן לשלם במחיר בחלק זה של אסיה כדי לקנות לו את השלום בחלק ההוא של אסיה. כרגע זוהי תקופת בין השמשות במובן הפוליטי, קצת "... (שלום), וקצת "BOURA" (מלחמה).

שר הבריאות י. ברזילי:

"קצת מיר וקצת דיר (קצת לי וקצת לך).

ראש הממשלה ל. אשכול:

להלחם איננו נלחמים, אבל על שלום איננו

חותמים.

השר מ. בנין:

הוא לא נולד כבריסק. שם טרוצקי אמר זאת.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

טרוצקי אמר זאת בלנינגרד.

שר השיכון מ. בנטוב:

הוא אמר זאת בברסט ליטובסק.

שר המעד י. בורג:

בהעמידנו את הסברות על האפשרויות הפוליטיות, אנחנו מוכרחים גם לראות מה יכול להיות ההפרש של האופטימיות בהערכת הענינים. מזה אני מניע למספר מסקנות.

המסקנה הראשונה: איני גורס החלטות שיש בהן יותר משום הצהרה מאשר משום מעשה. אנחנו החלטנו משהו על חברון ועל גוש עציון. ההחלטות היו כמעט ענקיות, והביצוע כמעט ננסי. ראשית כל עלינו להזהר מהחלטות שיש בהן משום "לחבוק הרבה זרועות עולם", ואחרי כן הביצוע יהיה צולע. פירוש הדבר שיש לך הנזק הפוליטי שבענין ואין לך התועלת המעשית שבענין. הייתי מוכן להגדיר זאת בצורה כזאת: אל נחליט החלטות בסיטונות, כאשר הביצוע ממילא יכול להיות רק קמעא קמעא.

ואני אביע עכשיו את דעתי באופן קונקרטי יותר למה אני מתכוון. דבר ראשון שאני מבקש מראש הממשלה ומשר המשפטים: אנחנו מחליטים בעיקר על התנחלות בטחונות, ואז הצנזורה צריכה לאסור כל פירסום של החלטה, שהוא בלתי רצוי. מספיק שהעתונים כבר הכתיבו לנו לפני שבועיים במאמר של חריף "היום הממשלה תחליט", והשבוע עם תוספת הרבה פלפל ויתר התבלינים, שהיום הענין צריך להיות מוחלט. אם הגישה שלנו היא גישה בטחונית, הרי כללי אי פירסום מטעמים בטחוניים ומטעמים פוליטיים צריכים לחול על זה. ואל ישאל אותי אדם שאלה נאיביות או פרובוקטיביות: האם הערבים לא יראו כאשר בחורים ובחורות מסתובבים שם? שאלה כזאת אני יודע בעצמי. אבל התשובה היא ברורה. יש הבדל אם ההחלטה יוצאת

משולחן הממשלה ומתפרסמת או שיש מעשים. אני מעדיף מעשים על הפירסומים. מה שאנחנו מחליטים, זוהי החלטה בטחונית, וממילא כללי הצנזורה צריכים לחול על זה. זה דבר ראשון. אמרתי: לא בסיטונות ולא בפרסומת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל מה אמרת לפני זה? על מה תהיה הצנזורה?

שר הסעד י. בורג:

על החלטת הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל מה אתה מציע להחליט?

שר הסעד י. בורג:

אחייחם עכשיו לגופו של הענין, ל"כבוד קצוץ". לי יש הרושם - ולא רק בגלל שר האוצר - שאין לנו כוח לעשות בבת אחת את כל הדברים. זוהי התרשמותי. אני מוכן ללמוד. אבל אם התרשמותי היא נכונה, יש צורך חיוני לעשות סולם עדיפויות של זמן ושל מקום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

סולם שראשו מגיע השמימה.

שר הסעד י. בורג:

אבל שניצב בכל זאת על הארץ. סולם עריפויות
מנקודת מבט הזמן ומנקודת מבט המקום, אילו דברים יש להקדים.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

למה אתה עושה את מלאכתו של שר האוצר?

שר הסעד י. בורג:

אני עושה את מלאכתי, כי אני מדבר על ענין זה
בלי פרסומת ובלי הצהרות. אני רוצה שהעניינים ייעשו. אני בטוח שהפירסומים
מזיקים.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אתה אומר שאין כסף.

שר הסעד י. בורג:

אמיתי: אין כוח לעשות את כל הדברים בבת אחת.
גם מבחינת הכסף איני מאמין שהדבר אפשרי. אבל אם כך שואלים, אזכיר שהיו החלטות
על גוש עציון. אבל מה היתה הקצת הדם שהיתה לחברים "בתקוה" שנחעוורה כשהלכו
עוד הפעם לשם? היה מן הראוי שיהיו קצת יותר חיים בתוך ביצוע העניינים. לא
ראיתי את זאת.

הייתי אומר את זה כן: אחרי הביקור במחולה ברור לי שאסור להשאיר אותם לבר באותו אזור. צריך לעשות דבר בערך באותו הכיוון שאמרו עם הקורקטיבים של שר הבטחון. ספק לי אם לאורך ימים יכולים לשבת שם בני אדם בצורה מאורגנת באותה סביבה של ערילה, כשטח שהוא קרוב ל-300 מטר מתחת לפני הים. אל תגיד לי שיש שם מלון קליה. כאן אנחנו מדברים על בני אדם שהולכים לשבת שם בתנאים חלוציים. בתקופה מסויימת הם יכולים לעשות זאת, אבל לא לאורך ימים.

ראשית כל דרומה מירושלים עד חברון ובחברון. שם מוכרחים להרגיש יותר פעילות. בבקעת הירדן, בעיקר בחלק הצפוני, צריכה להיות התנחלות. כל זה בתנאי שזה צבאי בשלב זה, וכל זה בתנאי שזה ייעשה יותר בשקט.

אם לעשות גם בסיני וברמת הגולן או בשני המקומות ביחד, אני יכול להגיד כן ולא, אבל אני חושב שמקודם הדברים הראשוניים צריכים להעשות בבקעת הירדן ובכיוון חברון.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

אני בעד ההצעות עם החיקונים של שר הבטחון, זאת אומרת כל 8 ההאחזיות פרט לענין של יריחו. בלא שום ספק ישנה משמעות מדינית רבה לשמונה היאחזויות אם תעשינה כבת אחת. אני מסכים עם זה בהחלט. שר הפנים צודק באמרו שיש בזה משמעות מדינית. אבל המשמעות המדינית קצת נחלשת, כי זה נעשה על ידי נח"ל. אבל אני בעד המשמעות המדינית. לו הייתי נגד המשמעות המדינית, הייתי נגד ההאחזויות.

שר הפנים מ. ח. שפירא:

נח"ל זה לא יהודי?

ראש הממשלה ל. אשכול:

נקח בחורים שאמותיהם גויות.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

בין אותן 8 ההיאחזויות ישנן 3 שאליבא דכולי
עלמא ישנה הסכמה שצריך לעשותן. ביחס לרמת הגולן אף אחד לא דיבר נגד.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

הסורים לא הגיעו לרשות הדיבור.

שר הפנים מ. ח. שפירא:

דומני שהשר בנטוב דיבר נגד.

שר השיכון מ. בנטוב:

לא.

שר הפנים מ. ח. שפירא:

הוא אמר, זה לא חשוב וזה לא חשוב.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

בכל אופן שמענו מפי שר הבטחון, אם הבינותי היטב, שלזה יש גם ערך בטחוני, כי זה משלים את הגוש הזה. אותו הדבר אם בין טירת צבי לבין נח"ל מחולה תחוסף נקודה, יתווסף בטחון. הבעיה המדינית העיקרית היא ביחס לדרומה מנח"ל ארגמן ובעיקר בפיתחת רפיח. הבעיה היא מדינית בפתחת רפיח, כי זה ייעשה תוך כדי מריבה עם הבדואים וזה עלול להביא לידי איזו שהיא התפרצות והתפוצצות. פה יש ללא ספק מגמה מדינית. אבל היות ואני בעד המשמעות המדינית, אני גם בעד זה.

ועוד שתי הערות קצרות. אבקש את ראש הממשלה להפסיק אותי אחרי שאגמור את ההערות האלה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

הדבר תלוי באורכן.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

הערה ראשונה: פה כבר דובר על כך, אבל אני מדגיש שצריך להחיש את הקמת המרכז האזורי בכפר עציון. וזה תלוי בפעולה הפקעתית של כמה מאות דונם. את זה צריך להחיש. מבחינת המתיישבים ישנה התפתחות רבה, אבל כשלא מאתרים את המקום, לא של המרכז האזורי ולא של בניית הישיבה - קיימת הקבוצה וקיימת הישיבה, אבל אין יכולים לבנות. אני חושב שאת זה צריך להחיש.

הערה שניה: מפני המשמעות המדינית הרבה שיש בהקמת מספר רב של האחזיות, אני מציע שיחד עם זה נחכנן ונקים שני מפעלי דגם לפליטים מעזה: אחד בסביבות שכם ואחד בסביבות אל-עריש, על כל המשמעות המדינית המתבקשת מזה, שזוהי כאילו יחד תכנית שלנו; כשהשכנים אינם רוצים לדבר אחרו

שלום, אנחנו חושבים מה לעשות ואיך לפתור את כל הבעיות באיזור. נדמה לי שהמשמעות המדינית תגדל על ידי כך, אבל מצד שני גם תיעזר על ידי כך. לו היה לי זמן, הייתי מפתח את הרעיון. אבל יש חשיבות רבה לכך, שיחד עם ההאחזויות שלנו אנחנו מוכיחים שאנחנו גם מצדנו עושים פעולה בשביל הפליטים הנמצאים אצלנו ואנחנו עושים שני מפעלי חשיבות לדוגמה, רק לדוגמה. נקים שני כפרים של מאה משפחות כל אחד. אני בטוח שיימצאו פליטים שירצו ללכת למקומות האלה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

על סמך מה מבוסס הבטחון הזה?

שר הדתות ז. זדהפטיג:

על האופי האנושי ועל הטבע האנושי.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

הצעתי לעשות ישוב כזה גם ליר שכם.

שר המשטרה א. ששון:

יש לי שתי הערות, ולפני זה אני רוצה לקבוע שאני בעד הקמת שתי האחזויות ברמת הגולן ושלוש האחזויות בבקעת הירדן.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

גם ביריחו?

לא.

אני רוצה להציע שהממשלה תחליט מה שראש הממשלה הצהיר על כך לא אחת, אם בכנסת ואם בעתונים ואם בכל כנס כמעט, שהגבול הבטחוני שלנו הוא הירדן. ואני חושב שהגיע הזמן שאנחנו נחליט על כך. אם נחליט על כך, זה יקל עלינו אחרי כן הרבה מאד.

אני בהחלט תומך במה שאמר ד"ר בורג בענין הפירסומים והעתונים. העתונאים ווראי יבואו היום אל מזכיר הממשלה וישאלו: נו, מה החליטו? אני בעד זה שנקבל החלטה אבל שלא נפרסם אותה. אם נפרסם אותה, היא תתפרש בהחלט כהתגרות והיא תהיה בעוכרינו. יושבים היום הצרפתים והרוסים ואחרים. הם יגידו אחרי פירסום החלטה כזו: הנה תראו, אם לא נמהר ולא נחיש את ההחלטה שלנו ביחס לפתרון כפוי, תראו מה שהיהודים עושים ולאן שהם הולכים לאט לאט. אני מציע שלא נפרסם את זאת.

עכשיו ביחס להאחזויות בפתחת רפיח. אני חושב שזה באמת יכול לעורר סיבוכים. ההאחזויות שהקימונו עד עכשיו בבקעת הירדן וברמת הגולן לא עוררו איזו בעיה מיוחדת, אם כי הערכים טענו נגד זה. אבל הקמת שלוש האחזויות בפתחת רפיח דווקא בזמן הזה יכולה לעורר כל מיני סיבוכים בזירה הבינלאומית ואני חושש מפני זה. יכול להימצא מישהו שיציע למצרים: תפנו בענין זה אל מועצת הבטחון ותבקשו ממנה שתתערב בענין. אני חושב שאין אנחנו צריכים לעורר ולהביא לעצמנו דבר כזה. מה גם ששר הבטחון אמר שזה ענין ל-3 - 4 - 5 חודשים. נעשה זאת כעבור 3 או 4 חודשים.

ובאן אני רוצה לשאול, שישכילו אותי, אם זכרוני אינו מטעה אותי: האם פתחת רפיח כלולה במה שביקשנו מאת שר החוץ שלנו למסור לראסק על מה שאנחנו רוצים בסיני? כזכור ביקשנו ממנו שילך אל האמריקאים ויתקן

אצלם בקשר למה שאמרנו להם ביוני 1967. האם החלק הזה כלול בתיקון שביקשנו? כי יש להניח שראסק הוריש למימשל החדש את מה ששר החוץ מסר לו.

ד"ר י. גלילי :

ביקשנו את שר החוץ להודיע, שגבול בטוח בינינו ובין מצרים איננו יכול להיות על הגבול הבינלאומי.

ד"ר מ. בנין :

מעבר לגבול הבינלאומי שעבר.

שר המשפטים י. ש. שפירא :

זהו פירוש רש"י. לא אמרנו בשלילה. אמרנו שיבואו תיקונים בשארם-א-שייך ותיקונים אחרים לצרכי בטחון.

ד"ר מ. בנין :

שינויים בגבול הבינלאומי לשעבר.

ד"ר י. גלילי :

"גבול בטוח בין ישראל ומצרים מחייב שינויים בגבול הבינלאומי לשעבר וכו', המשך השליטה הישראלית בשארם-א-שייך תוך רציפות טריטוריאלית עם מדינת ישראל והסדרי בטחון חיוניים אחרים".

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אין זאת אומרת שאנחנו מבטלים את ההודעה הקודמת.

השר מ. בנין :

כן מבטלים.

השר י. גלילי :

זה בא במקום ההודעה שמסרנו קודם לכן.

שר המשטרה א. ששון :

אני מציע שנחלק את ההצעה לשתיים. היום אנחנו מחליטים על בקעת הירדן ועל רמת הגולן. אשר לענין פתחת רפיח, אני מציע שנדחה לישיבה הבאה כאשר יהיה שר החוץ ויאמר לנו בדיוק, מה הוא אמר לראסק ומה ראסק הוריש למימשל החדש.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

ברצוני להעיר הערה אחת. אולי אניד זאת מעין אזהרה או התראה. יהיו מה שיהיו הגבולות הפוסטכמים הבטוחים כתוצאה מכל מה שיהיה, בשבילנו המצדה הפנימית זוהי ירושלים. אני אומר זאת בכל הרצינות שאני מסוגל אליה.

ישנה כונע התגודדות של ארבע מעצמות וכו', וברית המועצות מפרסמת מה שהיא מפרסמת. על ירושלים שוחקים. והשתיקה הזאת על ירושלים אין פירושה שזה לא ייאמר בכלל. אני חושב שהמערכה על ירושלים תהיה המערכה

החמורה ביותר. ולדעתי מכל מה שדנים פה השאלה, האם יהיו יהודים בירושלים או לא יהיו בה יהודים, היא השאלה החמורה ביותר והחשובה ביותר. ואני אומר זאת לראש הממשלה: אני בקי בכל מה שעושים לגבי ירושלים, אני מניח שעושים משהו וגם שמענו משהו, אבל לי נראה שיתכן מאד שנחוצה כרגע איזו הערכות או איזו התאזרות לגמרי בלתי שגרתית, כלומר שהיא עוברת על כל מה שהיה על כל פנים בכל הדיונים לגבי ירושלים ושאלת יהודים בתוך ירושלים.

עם כל החשיבות של הדברים שדנים בהם פה, יריחו וכו', אני רואה לפני את העיקר בה"א הידיעה שאלת ירושלים, שתעמוד במרכז המערכה המדינית שלנו, ובשטח זה צריך לעשות. אילו הייתי ראש הממשלה - אני רוצה בזה - הייתי רותם עכשיו את כל הכוחות האפשריים לגבי ענין ירושלים לא מבחינה מדינית אלא מבחינה מעשית. זוהי ההערה שרציתי לעשות אותה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ברור. סימן לכך שעשית אותה.

שר התחבורה מ. כרמל:

אני רוצה להעיר שלוש הערות. אני רואה את הענין הזה של ההאחזות וההתיישבות קודם כל וראשית כל כבעיה בטחונית. במשך השבועות האחרונים חלה הקשחה בולטת וניכרת בעמדה הערבית מול האפשרויות של שלום ושל הסדר שלום. שמענו את ההגדרה של שר הפנים לגבי האפשרות של פרוץ מלחמה. אף אחד אינו יכול לקבוע תאריכים, אם זה יהיה כעבור שנה, כעבור 5 שנים או כעבור 7 שנים. אבל לגבי ההערכות לאפשרות לפגוש במלחמה נוספת, זהו הדבר המרכזי הניצב בפנינו לעתיד. אני רואה איפוא את הענין הבטחוני כמרכז עניינינו, שלפיו אנחנו צריכים לסדר את הענינים.

הערה שניה: הישובים הם בעיני גורם בטחוני ממדרגה ראשונה. ואני איני מבדיל פה בין הטווח הקצר לבין הטווח הארוך. לפי דעתי זהו גורם בטחוני חיובי הן לטווח הארוך והן לטווח הקצר. כמובן בהתייחסות זו יש גם גורם מדיני ממדרגה ראשונה. ודווקא בגורם המדיני אני מבדיל בין הטווח הקצר, שיכול לעורר קשיים מדיניים, ובין הטווח הארוך, שיש בו חיוב רב מבחינה מדינית, אם אי פעם יצטרכו לקבוע את גבולות המדינה. אני רואה משקל רק לערך המדיני של ההתייחסות הזאת מבחינת העתיד הרחוק יותר, ואני חושב שאנחנו צריכים לעשות את זה למרות הקשיים מבחינת הטווח הקרוב שהדבר יכול לעורר.

הערה שלישית: אני חושב שאנחנו צריכים לעשות כל מאמץ אפשרי, כדי שהמלאכה הזאת תיעשה בשקט ובשלווה, ללא פרסומת, ללא תופים וללא חצוצרות. היינו כבר עדים לכמה וכמה דברים בעבר, שעשו כינוסים והתכנסויות ונאמו גאומים. אני חושב שכל זה מיותר. ונדאי יידעו על כך אחרי זה. אבל במידה שזה תלוי בנו, חשוב לעשות המעשה ולא "הפומפה" סביבו.

אני תומך בהצעה שהובאה, אבל אני שב ומדגיש את ענין חברון. פה מוצעים ישובים חקלאיים. אבל אני רואה משקל מיוחד להתייחסות עירונית בחברון בקשר לאפשרות שליטתנו במידה מסויימת על הר חברון ואיזו הבטחה לירושלים מן הדרום.

שר החקלאות ח. גבתי:

אני רוצה לומר כמה דברים בקשר לענין רפיח. אני מחשיב מאד את העליה ואת ההתייחסות שט. מדוע? אנחנו כולנו תוהים בקשר לגבול הבינלאומי ואיפה יהיה הגבול. כפי שאני מכין, אין חולקים ביחס לרצועת עזה.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

יש, אם כי לא על יד השולחן הזה.

שר החקלאות ח. גבתי :

אני מדבר על השולחן הזה.

רצועת עזה היא ריקה מיהודים. לו היתה אפשרות למצוא בתוך רצועת עזה איזה שטחים פנויים ולתקוע שם מספר ישובים יהודיים, הייתי מאד בעד זה. אבל אין אפשרות כזאת.

אבל נניח עכשיו אליבא דברזילי, שיחכן כי הגבול הבינלאומי עם מצרים יהיה הגבול בעתיד.

שר הביטחון י. ברזילי :

לא אמרתי זאת.

שר החקלאות ח. גבתי :

איפה שלא יהיה הגבול, אין להשלים עם זאת שיישאר קשר ישיר בין הרצועה המאוכלסת ערבים לבין השטח המצרי. אני חושב שאנחנו צריכים מבעוד זמן לתקוע את הטריז הזה באזור רפיח. זהו המקום הקרוב ביותר שאנחנו יכולים לעשות בתנאי התישבות. אני חושב שלו היו לנו מים, הייתי אומר שאנחנו צריכים ללכת עד הים כשרשרת של ישובים, כדי ליצור לפחות, לא הגבול על המפה, כי אם מחיצה, חיץ, בין רצועת עזה לבין סיני. איני יודע איפה שיהיה שם הגבול, אבל יש לסגור את רצועת עזה מדרום-מערב. בגלל זה אני מחשיב מאד את הענין הזה של פתחת רפיח.

הייתי מבקש שנבדיל בין הישובים. כאן מוצעים 4 ישובים. שלושה מהם הם ישובי-קבע שיכולים להתנחל כישובי-קבע מהיום הראשון.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

כמה נפשות?

שר החקלאות ח. גבתי:

אנחנו מדברים על 60-70 משפחות בערך בכל אחד מן הישובים או ביחד בערך כ-200 משפחות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה כבר בדרך למצרים: ששה בנים בכור אחד.

שר החקלאות ח. גבתי:

וכן מוצע מרכז משותף לשלושת הישובים. גם שם יכולות להיות כמה עשרות משפחות.

הישוב הרביעי המוצע הוא בשייך זוועיד. איני יכול לראות אותו היום כישוב של קבע ואיני רואה שם שום תנאי התיישבות. הישוב הזה מוצע על ידי הצבא מבחינה בטחונית כישוב של נח"ל. הוא נמצא בערך בין רפיח לאל עריש במרחק של כ-15 ק"מ. לשלושה יש אופי אחד וכן הישוב בשייך זוועיד שיש לו אותו התפקיד כמו לנח"ל בסיני ונח"ל-ים וחשוב שלאורך הכביש הארוך הזה מרפיח לקנטרה יהיה פה ושם איזה ישוב יהודי. אבל מבחינת מצב המים וסיכויי המים שם איני יכול להגיד שאנחנו יכולים להתייחס לזה כאל ישוב של קבע.

טגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוזן:

ראש הממשלה, תן לי לדבר לפני שאתה מסכם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

איני מסכם עדיין. קשה כל הזמן לשבת ולשמוע

אחרים.

לברזילי, ופחות לבנטוב, כי הוא היה קצת גמיש

במקרה זה, וזה כמובן גם לכל יתר החברים המתנגדים לענין; דומני שהעקרון כי הירדן הוא הנבול, דומני שבלי החלטה זה מקובל על כולנו.

שר השיכון פ. בנטוב:

בטחוני.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בטחוני.

אנחנו יודעים ששר הבטחון איננו מתלהב כל כך לצד

הזה של הירדן, ואנחנו נחזק את הירדן גם בשורה של ישובים וגם בצבא על הגבעות. כי בלי הצבא אין ערך לישובים, ותהיה רחמנות עליהם ועלינו.

הוא אומר כי מה שנחוץ לנו הוא הצבא שיעמוד איפה

שיעמוד, ואולי גם כתוספת להכנס עוד באמצע באיזו 3 - 4 אצבעות. אז מי שמאמין

שהדבר הזה יכול להנתן - לא שיינתן, כי אם שיכול להנתן, אפשר לעמוד לפני שרים

ורוזנים והעולם ולטעון: יפה מאד, פה יש ישוב קומפקטי ערבי. כך אני אומר לעצמי, כי שנים לא הסתובבתי כבר בסביבות ההן. אילו היה בא משהו ואומר, שבתוך זה יש שטחים רציניים שאפשר לחקים עליהם ישובים יהודיים, אז זה היה מבלבל לי את הכל, היה מבלבל לי את כל עשתונותי. אבל היות וזה אינו נראה לי, ומי שמאמין שאפשר לעמוד עם הצבא שלנו במקום שאנחנו עומדים, ולזה עוד להוסיף איזו אצבעות של ערים על הסלעים ועל הטרשים - הרי זהו רצפט. אני חושד בברזילי שהוא רחוק מזה ת"ק פרסה על ת"ק פרסה. אין אני חושד בכשרים.

אז באה מחשבה שניה שלי מן הרגע הראשון. אם חברים טוענים על תיקונים בקלקיליה ובטול-כרם וכדומה, הרי זה חוסר ידיעת הענין. מה ייצא לי מקלקיליה? אנחנו בנינו אותה מחדש והם וודאי מרוצים. קלקיליה תתן עוד ערבים והגבול יהיה במרחק של עוד 5 ק"מ. יש כבר תותחים הקולעים במרחק של עשרים וכמה קילומטר. ומה אין? יש טילים ועוד. אז הדבר היחיד של איזו שהיא שלמות, אם אני אומר שאנחנו מגיעים עד לירדן, אבל פה יש ישוב קומפקטי ערבי, לו הייתי יודע שתוך שנה או שנתיים או שלוש שנים או חמש שנים אני מביא הנה מיליון וחצי יהודים, הרי זה יכסה את הערבים האלה. אולם אנחנו יודעים שזה אין וזה יקח דורות עד שהילודה הטבעית אצלם חקטן ואנחנו קצת נעלה. זה צריך להיות מין אופטימיסט כזה, שאיני מגיע לקרסוליו כדי להאמין כך.

אני משום כך נאחז בצד השני, שהגבול הבטחוני הוא הירדן. כדי שהוא יהיה הגבול, וודאי נצטרך עוד לסבול ולסבול. אבל נדמה לי שאנחנו צריכים לשבת על כך. אני מצטער שאבן איננו כאן. נצטרך עוד לשבת עם ניקסון. כאשר הגיע אלי תוכן השיחה עם ה"יונגערמאן" שאמר TOTALLY UNACCEPTABLE חשכתי בליבי שהוא אידיוט גמור או שהוא אופטימיסט כזה שהוא מאמין שהיה היתה מלחמה והוא ישיג את הכל בחזרה.

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

מי היה ה"יונגער מאן"?

ראש הממשלה ל. אשכול:

בכל פעם יש "יונגערמאן" חדש.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מציע לקרוא לו "מלך אביון".

ראש הממשלה ל. אשכול:

הוא אמר: מה שהיה היה, יצאתי עם הצבא שלי כאשר המלחמה כבר החלה, בי לא פגעו ולא נגעו; להיפך פנו אלי בג'סטה, בכל הכבוד ואמרו: "קריין נישט", אל תיכנס לעסק הזה. הלכתי, הייתי בירושלים, נשפך שם דם. על כל הגבול מה שהוא יכול היה לעשות הוא עשה. הוא נהג הפעם במובן הערבי כחסיד.

שר הכריאות י. ברזילי:

כחסיד אומות ערב.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ולבסוף הוא חושב שהוא יקבל את הכל חזרה. על ירושלים הוא מדבר כפי שהוא מדבר, שהוא אינו יכול בלי זה, זה עולה לו ביוקר. ואם יתן לנו את לטרון, ירצה גם כן איזה חלופין מאתנו, וחלופיהם בגולם, הכל בסדר.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון:

את כפר סבא.

ראש הממשלה ל. אשכול:

איני מבין. וודאי יכולות להיות לנו מריבות. יהיה לנו ריב קשה. איני יודע כמה זה ייגמר. ריב קשה יכול להיות על כל דבר. כאשר אני לומד את התשובה של האמריקאים, איני חושש שיישבו ארבעה כאלה יחד, גם כאשר אנגליה כותבת קצת אחרת, כדי שלא יגידו שהיא עושה "קופיה" מהמכתב האמריקאי.

באיזה שהוא קצה אני צריך לקבל איזו שהיא שיטה. אם נלך בדרך זו, אנחנו עומדים באמצע, מחוץ אחד זזנו, לשום חוץ אחר לא הנענו. אנחנו באמצע הים. כמה אפשר להסתובב באמצע הים? צריך להשען על איזה שהוא קיר. אם אתה אומר לי, יעלה מה שיעלה, אנחנו הולכים בדרך אחרת - אני יודע ששם חס, זה 300 מטר מתחת לפני הים. יש פה גם עניין אנושי. הגיע הזמן לעשות. איך אמר אברהם ללוט? אם השמאל ואימינה ואם הימין ואשמילה. בעצם מי יודע איזה עושר שם ואיזה רכוש. יש שורה של ישובים. הצבא כבר בין כך יעמוד על הנבולות במדבר במקום שיעמוד בשכם, ששם האקלים נעים יותר.

אבל לו האמנתי בזאת, הרי אתי היית גומר אחת שתיים. תן לי ערבות שזה יתקבל על ידם. זה לא יתקבל על דעת אנשים, על דעת עתונאים, על דעת אלה שעושים את דעת הקהל. זה יכול להתקבל על דעתי. כאשר ספרו על השיחות ואמרו שהוא אומר "לא", היה לי כמעט חשק לומר, שאני מוכרת לדבר אתו, או כמו שעשה בנציון ישראלי המנוח, יתפוס אותו בעד ה"קנעפל און אים אריינריידן" (יתפוס אותו בכפתור וידבר לחוכו הלוך ודבר). הרי בשבילו זה הדבר ההגיוני ביותר, היחיד, שכואב פחות מכל יתר הדברים.

ביחס לירושלים אנחנו בין כך מתווכחים וכך מתווכחים. ביחס ליתר הדברים אינך יכול לקחת מצד זה שום דבר. כמובן שיש לנו פחד. וייצמן אמר זאת פעם כאילו בלעג: לכל האומות יש בנקים; לכל בנק יש מניות של מכרות ברזל או נחושת או נפט, גם לנו יש בנק. מהו הבנק שיש לנו? יש לנו פחד.

איני מזלזל בזה. יכול להיות שיכריחו אותנו לצאת משם. ספיר תמיד אומר: מה יהיה אחרי כן כשצריך יהיה לחזור משם? יש מקומות שלא נחזור מהם ותהיינה מלחמות. על מה שצריך יהיה להלחם, נילחם. אולי גם הצד השני יחשוב, אם צריך להלחם ויש שם כבר ישובים יהודיים אחדים, צריך לחשוב שנית. הירדן צריך להיות הגבול. איזה גבול צריך להיות בשעה שכל הזמן יורים ונלחמים? הירדן זהו איזה דבר טבעי, זה איזה גבול טבעי.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

בעיקר בחורף.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ובעיקר בחורף בשנה כזו, כאשר נכנסים ליורדן 600

מיליון מטר מעוקב מים.

השר מ. בנין:

הירדן היה לרנובה.

השר י. גלילי:

עוד נתכנו עלילות לירדן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

צריך להביא עכשיו את הטלוויזיה לשם.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

גאון הירדן!

ראש הממשלה ל. אשכול:

אף אחד מאתנו אינו יכול לתת ערבות שאין אנחנו נכנסים לאיזה סבך, שאין אנחנו מגדילים את התסבוכת. אבל, חברים, אם אתם חושבים שענין הגולן יעבור ככה, באילו שום דבר לא קרה, אתם טועים טעות חמורה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

איש אינו טועה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם איש אינו טועה, אז זה בסדר. משום כך אני

בעד זה.

איני עומד על כך שהיום נחליט על 8, 9, 10 או 11 נקודות. אמנם נפשי יוצאת מאד לענין של פיתחת רפיח. מטפלים בזה גם כן איזה חודש או חודשיים. אבל לא ידעתי שצריך לקנות שם 20,000 דונם ולשלם סכום עצום וגם תהיינה צעקות.

סגן ראש הממשלה ודושר לקליטת העלייה י. אלזן:

לפני שנה וחצי לא צריך היה לקנות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

איני יודע.

דושר י. ספיר:

כעבור שנה צריך יהיה לשלם כפליים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הייתי רוצה שתוך שבוע או שבועיים מישהו יטפל בזה ונדע איך זה נעשה. אבל זה צריך לעלות. אמנם כסף אין. אבל אם אפשר יהיה לקנות בכסף, לא תהיה צעקה, תהיה זאת כף כשרה בקררה כשרה.

לגולן משום מה התרגלנו, ואנחנו אומרים יהיו שם עוד שני ישובים. באמת אם יצעקו על ענין רמת הגולן, יצעקו על עוד שני ישובים.

שר החקלאות ח. גבתי:

כבר מלאנו למעשה את הרמה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שם ביחס לבטחון, אם רוצים אפשר לומר ככה, ואם רוצים אפשר גם לומר אחרת. ברור במקום שישנם ישובים במרחק כזה, יהיו עוד שני ישובים ויהיה שמח יותר לבחורים היושבים שם. גם זה איזה דבר, גם מצב רוחם חשוב, וזה כבר ישנו.

בעסק הזה של הירדן אני יודע עדיין מה לומר. אומרים שאולי יהיה זה הסדר קבוע ולא תהיה ברירה אלא עם פרוזדור, שוחחתי לא פעם עם אלון על כך: מה יהיה גודל הפרוזדור? האם אפשר יהיה להסתפק ברוחב של 5 ק"מ או צריך יהיה להסכים ל-10 ק"מ? אחרי כן שאלתי, האם אפשר בסביבה ההיא להאחז באיזה מקום בזהירות, מה עושה הקדוש ברוך הוא? התברר שכינתיים אין בכפר פצאל מים, קדחו כבר עד לעומק של 450 מטר. אני נאחז כינתיים באותם שני ישובים בבקעת הירדן.

אגב, מה זה פצאל?

שר החקלאות ח. גבתי:

מה שאנחנו קוראים ארגמן ב'.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כמה זה מארגמן ב' עד לקליה? אני חושב כי כ-20

ק"מ.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון:

קרוב ל-50 ק"מ.

השר י. גלילי :

זהו פרוזדור גדול מדי.

ראש הממשלה ל. אשכול :

התחלנו לקדוח שם ואין מים. אם לא יהיו מים, לא

יעזור לך שום דבר.

השר ס. בגין :

אפשר לעשות סכר שישטוף את הפרוזדור.

ראש הממשלה ל. אשכול :

נרמה לי שביחס לשניים הללו אפשר להחליט בלב קל.

נחפור הלאה בפצאל ומתוך מחשבה, כפי שאמר מישור, לא לסגור. איפה פה הגשרים?

שר החקלאות ח. גבתי :

נחל ארגמן הוא מצד אחד של הגשר. נחל ארגמן ב'

הוא מהצד השני של גשר דמיה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

זה טוב. אבל יש למטה עוד איזה גשר.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון :

גשר אלנבי זה ליד יריחו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מתי נדע סופית מה עם פצאל?

שר החקלאות ח. גבתי :

כעבור מספר חדשים נדע.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אותם 600 רונם אפשר לעבד מנחל קליה. אם נדבר על חקלאות, הרי שלושת הישובים האלה בבקעת הירדן שווים כתריסר ישובים בגולן - בערכם, בגידוליהם, במקורות חייצוא. אבל איננו עוסקים עכשיו דווקא בחקלאות. אבל נכון שזה סוגר וסותם. פה אנחנו בדיוק גובלים מיד עם האצבע הזאת, שאף אחד מאתנו אינו יודע עדיין איך נצא מהעסק הזה. נסגור את זה מצד זה ב-3-4 ישובים, ואלה 20,000 רונם עם אנשים.

אני רוצה עוד להגיד איזה דבר על חברים שלוחצים כל כך. הגה למשל מר בגין. אבל אני רואה שגם הוא תופס את הענין. אולם מה לי לעשות? איני יודע איך מקימים עכשיו ישובים עירוניים. מה פירוש הדבר?

השר מ. בגין :

אני חושב כי ביריחו אפשר למצוא פרנסה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

דברנו על חברון. בשבוע הבא אביא פירוט מדויק

ומפורט על גוש עציון.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אולי גם על יריחו?

שר הדואר י. ישעיהו :

גם על ירושלים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

יריחו זוהי עיר. אומר שר הבטחון שיש שם 10,000

נפש. 10,000 נפש לא יהודים יש שם. איך תיכנס לשם ועם מה תיכנס לשם?

שר המשפטים י.ש. שפירא :

האינפורמציה שלי היא שיש שם 7,000 נפש.

התישבות עירונית זהו דבר אחר לגמרי. אני הולך ומקים שם בית חרושת.

ראש הממשלה ל. אשכול :

בית חרושת של מה? בית חרושת של כסף? אינכם

יודעים כמה חשובת לב הקדשנו לנצרת עילית, כמה אמצעים וכמה פקודות והוראות

ניתנו ואנשים מיוחדים של הצבא, וזה לקח זמן רב, ועדיין אין זה משתווה בשום

אופן עם נצרת הקודמת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זה כבר יותר טוב.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל הם מעוט. וזה היה בכל זאת בשנים כשהיחל עליה, והאקלים שם טוב, והעמק בסביבה ויש שם עוד ועוד דברים. בנצרת אתה יכול לעשות עיר לחור. אבל פה אתה נכנס לעיר, שיש לך מיר 7,000 נפש לא יהודים. ואם שר הבטחון אומר שיש שם 10,000, וודאי ישנם 13,000.

אבל אני אומר "לא", נעיין בעסק הזה. אבל זוהי קריעת ים סוף ללכת לשם, ביחוד כששר הבטחון מדבר על סלעים קרחים שיש שם.

פה גם אני הייתי טוען בכל פעם, כל מאה איש היושבים עכשיו על יד ירושלים ולא בירושלים, זהו לדעתי חטא. אבל אנשים טוענים: תן להם את חברון, תן להם את גוש עציון. אמנם ירושלים זוהי בעיקר העיר העתיקה, אומרים לי כי לעיר העתיקה אפשר לתקוע לכל היותר עוד 2,000-3,000 נפש. ויש שם כבר 16,000 לא יהודים.

שר השיכון פ. בנטוב:

23,000.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מדבר על השטח שבין החומות. אבל את ירושלים כולה אני זוכר, וזה לוחץ עלי שיש שם 70,000 ערבים עם הגידול שלהם.

את ענין פתחת רפיה עוד נלמד שבוע שבועיים, מה שם עם הברואים. להכנס למלחמה ולמריבה, זה לא טוב.

ואחרי כל מה שאמרתי, ואני אומר זאת לכולם: כל זה עוד אינו אומר שום דבר בקשר לכסף. נצטרך לשבת עם שר האוצר. ואם אתם רוצים, הפכתי את עצמי ל"שומר שר האוצר".

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

שומר שרי האוצר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מצבנו הכספי לא טוב. זהו המינימום שאני יכול לומר. על זה אני מדבר שום דבר.

אני יודע אפילו איפה לקחת מיליון אחד. אמנם אין הדבר דומה למה שאספר. אבל החלטנו פעם להשתתף בהערוכה ביפן. אומרים, זה הרי באסיה וזה חשוב. אבל זה צריך היה לעלות מיליון דולר. קרה הדבר כך שטפיר, שהיה אז שר האוצר, היה בארצות הברית, ואני הייתי ממלא מקומו. באיזה שהוא אופן מזמזמי את הענין ולא השתתפנו. כל יום שאני נזכר בזאת, זה איכפת לי. אפשר היה לנסוע לטוקיו לפתיחה. עוד לא הייתי ביפן.

הסנכ"ל מר ג. רפאל :

אפשר לנסוע לשם בפתות הוצאות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

יש גם ענינים ביפן, ויכלה להיות חשיבות להשתתפותו שם. אבל אין לנו כסף, ואם אין - אינך יכול להתפשט על הכל. יכול להיות שאחרי כן כולנו יחד נכוא ונגיד נקצץ משהו, איני יודע מה, ובלבד שנעשה זאת. גם זה יכול להיות.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אולי תסכים לעשות איזה ישוב לדוגמה של פליטים

ערבים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אולי תסכים? האם זה ענין פרטי? אתם יכולים

להסכים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

הבטחת לנו כמה פעמים שתביא את הכעיה הזאת לשולחן הזה לדיון. יש לך רפורטים במגירה שלך. פה מדובר על כך, לאזן את הענין מבחינת דעת הקהל.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מר קול יקירי, לך לא נחוצים פרופסורים, אתה זקוק ל"חובש". אתה תחליט ותגיד לאנשים שאתה רוצה להקים.

שר הפיתוח ושר התיירות ב. קול :

על יד אל עריש.

ראש הממשלה ל. אשכול :

על יד אל עריש אין מה לעשות.

שר החקלאות ח. גבתי :

על יד אל עריש אין מים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

האם הם אידיוטים כאלה? מה שיקמו ער עכשיו

המדינות הערביות?

שר הפיתוח ושר התיירות ב. קול :

על יד שכם. אתה ממילא רוצה, למען השלום, לוותר

על שכם. יש לדלל את הישוב ברצועת עזה ולהביא חלק לשכם. בעולם זה יעשה רושם טוב.

ראש הממשלה ל. אשכול :

תלך לערכים בעזה ותשפיע עליהם שיעזבו את המקום ותבוא אחרי כן לשכם ותשיג את הקרקע ואת העבודה בשבילם. גם שם יש מאה אלף פליטים, שמחציתם אולי עסוקים, אבל הם היו בעלים בעמם.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

למטרה זו תקבל כספים גדולים מהעולם, קרנות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

לא נעשה זאת היום. תאמין לי שלא תוכל להניד בזאת שפתרנו את השאלה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

לא פתרנו את השאלה, אבל התחלה עשינו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אל נערבך שני דברים יחד.

שר המשטרה א. ששון :

ומה בנוגע לפירסום?

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מסכים שלא יפרסמו. בכל פעם שאני קורא בעתונים על כך, זה מקפיץ אותי עד התקרה. וגם הצבא עושה את זה כבר.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון :

אעיר רק הערות ספורות. ברור לחלוטין שבין הדעות שבקצוות לגבי עתיד הגבולות, הברירה היא בין הקו הירוק של שביתת הנשק לבין הירדן. אולי מקבלים את ההצעות להתנחל בקו ההר, דבר שהוא לדעתי פרובלימטי יותר.

שנית: היות ואי אפשר להשאר בקו הירוק, אין מנוס אלא להאחו בירדן. נוכחותם של יהודים לידי קוי הפסקת האש יש בה גם משום יתרון וגם משום מגרעת. ישובים אלה מספקים מטרות נוספות להפגזות. מאידך נוכחותם של יהודים בשטח ההוא, שמספרם צריך לגדול, מוסיפה בטחון בחיי יום יום. אבל להתנחלות הזאת יש גם משמעות מדינית ממדרגה ראשונה. בלי זה המאבק על הירדן כנבול בטחוני וכגבול מדיני יהיה קשה שבעתידים.

אפשר לומר שלפחות עד היום מעשי ההתנחלות שלנו, גם ברמת הגולן, גם בבקעת הירדן וגם עמוק בסיני, לא נתקלו בבקורת חמורה בזירה הבינלאומית, למרות שעשינו קצת רעש יותר מדי גדול - לא מצד הסובייטים, שהסתפקו בהערות נזיפה, ולא מצד המערב. מבחינה זו דחייה מצד המתנגדים להתנחלות רק מסבכת אותנו מבחינה מדינית.

אני דווקא כן מייחס חשיבות לעמדתה של ארצות הברית. ברור שבשנה וחצי האחרונות, כאשר שלט ג'ונסון, היה נוח יותר לעשות את הדבר הזה. ברור ששנת בחירות בארצות הברית היא נוחה יותר לכך מאשר שנה שלאחר הבחירות. מי שחושב שהוא השיג איזה דבר על ידי כך שדחה עניינים לשנה וחצי,

אינו אלא טועה. יפה שעה אחת קודם.

ועוד הערה. האדמיניסטרציה של ניקסון לא קבעה עדיין עמדה לגבי שאלות אלה. רצוי שנעשה כמה מעשים בעלי ערך לפני שתיקבע העמדה של אמריקה. אם נדחה את מעשינו לאחר שתיקבע עמדת הממשל החדש, יהיה הדבר קשה שבעתידים. זה מהצד המדיני.

אני קצת מודאג מהממדים המוצעים על ידי שר החקלאות, אם כי שמעתי ממומחים שכל עוד אין מיס בפצאל, אין שטחים רחבים ברשותנו.

מקובל עלי מה שהציע שר הבטחון, שאין לחסום את ציר יריחו-נשר אלנבי, כל עוד לא החלטנו סופית על העתיד המדיני של השטחים המאוכלסים. לעומת זה לא מקובלת עלי דעתו שלא צריך לחסום את הציר של טובאס-דמיה. את הציר הזה צריך לחסום בהחלט. אם נגיע לאיזה הסדר ביחס לפרוודור, אסור שזה יהיה יותר מאשר פרוודור אחד. גם מטעמים אסטרטגיים וגם מטעמים דימוגרפיים נוח יותר שהפרוודור יהיה בציר יריחו-אלנבי מאשר בטובאס-דמיה.

שר המשפטים י. ש. שפירא :

כמה קילומטר הפרוודור?

שר הסעד י. כורנ :

לפי גורל הבית.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון:

צדק ראש הממשלה מה שאמר ביחס למלך. אמנם בהזדמנות אחת אמר TOTALLY UNACCEPTABLE אבל בהזדמנות אחרת דיבר שאם תהיה הדדיות RECIPROcity בינינו, יש מה לדבר. הוא לא אמר אם הוא רוצה את כפר סבא עם ספיר או את עזה. אבל כל עוד לא נותקו היחסים, לא צריך להתייחס לזה כאל דבר אבוד. אם הוא יראה שאנחנו "אפוטרופסים" של כל השטח, ווראי יהיה לו קל יותר.

אני מציע לגבתי, לבדוק את האפשרות להכניס עוד האחזות אחת בסביבת הג'יפטליק, אפילו אם בשלב הראשון לא נבטיח שם את מלוא המשבצת החקלאית. אני מתכוון דרומה מארגסן. בלאו הכי אנחנו מיישבים בשלב הראשון גרעיני נח"ל, אין אלה משקים לכל דבר. תהיה מחצית המשבצת, כי שם יש סיכויים.

לגבי 600 הרונס שבקרבת יריחו, אני מציע לבדוק היכן הם במפה. אם הם סמוכים לציר התנועה יריחו-אלנבי אני מציע לא להקים שם נקודה, יש לעבר את השטח או על ידי נחל קליה או מהצפון. אבל אם זה 2-3 קילומטר צפונה מהכביש, אין סיבה שלא נקים שם נקודה. מבחינה זו יש לבדוק את מיקומו של השטח.

כוונתי היא שלא נזוז מכל נקודה שנקים אותה. אבל יכול להיות שאומר דבר שאתחרט עליו: אילו הגענו למשא ומתן של שלום ויתברר שאנשינו יצטרכו לזוז מאיזה מקום, אהיה שלם עם התכנית, לא אהסס להגיד למתיישבים לזוז מהמקום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הם גם ישמחו.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלוז:

אני מציע כי נאשר בכל מקרה הקמת שלוש נקודות בבקעת הירדן, עוד אחת במרכז בסביבות הג'יפטליק. צריך לבדוק את זה. אנחנו צריכים לאשר את זה על תנאי.

הערה אחת לגבי יריחו, והיא מתקשרת עם דבריו של שר החינוך, שאני מסכים אתם. אם מקובל להשאיר אופציה של פרוזדור, אני מציע ליישב דווקא ביריחו העיר. אבל דווקא למען ירושלים, כדי ליצור לה את ה"הינטערלאנד" בכל הכיוונים וליצור לה קשר לים המלח, יש לבחון הקמת ישוב עירוני על ההר, לא בעמק, למה שאני קורא "יריחו עילית", ואז כבר התעשייה מובטחת בירושלים. המרחקים אינם גדולים, נסיעה של 30 דקה, ואין כל דאגה, יתיישבו שם ויתפרנסו בירושלים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

לא יישבנו עדיין במזרח ירושלים.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלוז:

אין שני הדברים עומדים בניגוד אחד לשני. בגלל העדר שיכונים לא יישבנו עדיין במזרח ירושלים. אבל בונים שם שיכונים.

לגבי המדבר, נראה לי שיש שם מקום לארכעה ישובי קבע. על כל מה שאמר השר גבתי ביחס לחשיבות של פתח רפיח, אני חותם. הדבר חשוב גם מבחינה אסטרטגית, גם מבחינה מדינית וגם מבחינה חקלאית. זה חשוב גם כלפי מצרים. לאחר נאומי האחרון של נאצר, אין הוא במצב משופר כזה, שהאמריקאים יחששו לעזרתו, ואם הם יפנו לסובייטים, והסובייטים יקימו צעקה - יקימו צעקה. לא פנו

למועצת הבטחון בענין רמת הגולן, רק כתבו ב"פרבדה".

תהיה איזו פרוצידורה ביחס לרכישת קרקע נוספת.
אני בטוח שבבקעת הירדן אפשר לרכוש קרקע המעובדת על ידי הערבים. חלק ניכר
נמסר להם לאחר מלחמת ששת הימים. לפני שנה וחצי לא עיבדו הבדואים אף דונם אדמה
אחד. עכשיו יש שם הרבה מטעים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

זה יהיה בשביל הפליטים!

סגן ראש הממשלה זושק לקליטת העלייה י. אלון :

יוטל על איזה מוסד או על איזה איש, על מינהל
מקרקעי ישראל, בפיקוחו של שר החקלאות ושר האוצר, לרכוש קרקעות נוספות. לפי
דעתי צריך לסגור את בקעת הירדן בעומק סביר בפני נוכחות ערבים פרט למכוניות
המשא הנוסעות לעבר הירדן וחזרה.

אני מציע שבינתיים נסתפק באישור עקרוני מדיני.
את המיקום הסופי, כמה ישובים בדיוק להקים ואיפה - אולי יתברר שאפשר להקים עוד
אחד או שניים, לרבות ההצעות על שכונות עירוניות ליד חברון וערים אחרות - נשאר
לוועדת השרים לענייני השטחים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

בכל אופן זה יבוא לממשלה.

אחה לגמרי לא לוקח בחשבון שיש שר אוצר בעולם.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלון:

אני מתייחס לעניין כאל נושא בעל סדר עדיפות גבוה

כל כך שצריך לעשות כל מאמץ.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אבל ביחס לנקודות עירוניות לא היה כל דיון.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלון:

כדאי להטיל על משרד החקלאות או על מחלקת

ההתיישבות לעשות סקר ביחס לדרך שארם-א-שיך. יש שם נאות מדבר לא קטנות. אולי אפשר להקים שם היאחזות אחת או שתיים. זה יהיה חשוב מאד מבחינה פוליטית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

רענן וייץ מהלך ומתהלך עם המחשבה הזאת, ואני

אומר לו: "יאג זיך נישט אזוי שטארק" (אל תיחפס כל כך), "זיי נישט קיין שוויצער". מדברים על תכניות שעוד איננו יודעים, איננו יודעים עדיין מה יהיה עם סיני כולו, והנה מחר זה יתפרסם כבר בעתונות.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלון:

פיתחת רפית.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אם אני יכול לעלות שם ולהתיישב - עליתי.

לכל אורך שארם-א-שיך אנחנו פורצים כביש. בין הכביש ובין הים יש כנראה חלקות שאפשר לעבד אותן. אני מציע שנשתוק על זה עוד עשר שנים.

סגן ראש הממשלה זושק לקליטת העליה י. אלון :

אני מציע שנטיל איפול על כל העניין.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני יודע איך מטילים איפול.

סגן ראש הממשלה זושק לקליטת העליה י. אלון :

צנזורה.

שר המשפטים י. ש. שפירא :

הצעה פורמלית: יוחלט שהדיון היום הוא סודי

ושחצנזור ינקוט בכל הצעדים.

זושק י. ספיר :

יש מידה מסוימת של חשיבות בסיום הדיון. כשהוא מתגלגל בכל הרחוב היהודי בארץ, איננו מביא תועלת. היאחזויות אין מקימים, אבל יש רק מהומה גדולה.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוזן:

רוב מהומה על לא מאומה.

השר י. ספייר:

לגבי ההצעות שהועלו, אני יכול לראות כל השקפה שהגיעה לכך בהגיונית. אבל בכל הניואנסים שאומרים, פה כן ושם לא, אני רואה שום הגיון. אותו הכלל החל על רמת הגולן ועל רפיח, אפשר להחיל אותו על כל שטח.

אני בטוח שהגויים לא יסלימו לא עם רמת הגולן, לא עם רפיח ולא עם שום מקום. הערכים וודאי לא יסכימו. אני יודע מה יעשו האחרים בחוץ. אם יסלימו עם הגולן, יכולים להשלים עם כל דבר. הרוסים יסכימו שהאמריקאים ידאגו לחוסיין והם ידאגו ל"פרוטג'ה" שלהם, שעוד יפקירו אותו כאשר יבוא ענין של ממש.

בתגובות שהופנו נגדנו היו הפחות סוערות התגובות שהופנו נגדנו בעיניים אלה. קבלנו תגובות על כל מיני דברים, אבל לאו דווקא על ענין ההיאחזויות. אילו לא היינו עושים מצדנו את הרעש, אפשר היה לעבור על כל דבר. וודאי אפשר לנגח את הממשלה בכל דבר. אבל העובדה הזאת שעשינו היאחזויות ידועה. אם אתה מוסיף במחתרת, אם אתה מוסיף בקו זה, הוא יפרוץ ויביא לידי הסתערות שלמה מבחוץ. הערכים לא יסכימו לשום דבר והם אינם יכולים ברגע זה להסכים ואינם מוכנים להסכים.

ואם מדובר על כך שיש בזה משום נעילה וטריקת הדלת, הרי כל ישוב שאנו מקימים מעבר לקווי ה-4 ביוני הוא טריקה ברלת, הן לגבי הערבים והן לגבי המדינות, והיום יש לך עניין לא רק עם נאצר ועם חוסיין, אלא עם עוד גורם, שהוא אולי ישפיע יותר. אני מתכוון לארגוני החבלה. כדי לעשות הסדר של שלום, אין כוח לכל ארגוני החבלה. אבל כדי למנוע הסדר כזה, יש להם די כוח.

בזמנו עשינו הרבה מאד היאחזויות, עוד לפני הקמת המדינה. היתה בזה משום הרפתקאה. אמנם היא לא היתה נגד מדינות, אבל היא היתה נגד ממשלת המנדט ונגד הערבים. והנה הודות להאחזויות האלה יכולנו לבנות לנו אחרי כן את עניין המדינה היהודית וגם במידה לא קטנה את היסוד הצבאי שלנו במלחמת השחרור.

אחת משתיים: אם אנחנו אומרים שהירדן הוא הגבול הכטחוני, הרי מי שאומר זאת יודע שהוא לא יוכל להביא לידי הסכם עם הערבים רק על יסוד של איזו שהיא קומבינציה. אני חושב שיש חשיבות לכל הרצועה לאורך הירדן. אנחנו רואים את חזות הכל בחוסיין. נניח שנבוא לידי הסכם עם חוסיין ואחרי כן תהיה ממשלה פלשתינאית בירדן על שתי גדות הירדן, אם לא יהיה שום חיץ כזה - אני ערב לכם שנעמוד בפני דרישות, להחזיר גם את נצרת וכל ישוב ערבי קומפקטי בישראל הישנה, היינו לחזור לתכנית 1947. נדמה לי שחיץ יהודי כזה, נוכחות יהודית כזאת, יש לה חשיבות לעניין, אחרת צפויה לנו סכנה לא קטנה.

ביחס לישוב עירוני, אני מאד סקפטי לגבי ההצעות על ישובים עירוניים חוץ מתברון - בלב הבלוק הערבי. אני מסופק מאד בזה. ביחס לתברון יש לך לכל הפחות איזה שהוא קשר עם גוש עציון המתרחב והולך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

איזה קשר? זה 15 קילומטר. נדבר ונדבר עד

שכולנו נחלל.

ד"ר י. ספיר :

אבל במקומות אחרים, אם אנחנו רוצים נוכחות יהודית עירונית, צריך ללכת בדרך אחרת - לא על ידי הקמת ישוב עירוני, שאין לו אחיזה ואין לו יסוד כלכלי ושלא ייחפס בתוך הסביבה. אני יודע שתהיינה אפשרויות של פעולות משותפות עם האוכלוסיה במקום, וסביב דבר כזה יתפתח במשך הזמן גם ישוב עירוני שהוא מוגן. זה אפשרי גם בשכם, אם יימשך ככה המצב. אני מדבר גם למקרה של אפשרות של שלום. כל מי שמדבר על אפשרות של שלום באיזו דרך שהיא, מדבר על דבר כזה. אני שומע שאבא אבן מדבר על כך שאז צריכה להיות בכל האזור לא רק חנועה חפשית של מכוניות אלא שיתוף מלא והדוק בכמה וכמה שטחים. היום הערכים אינם רוצים לעשות שותפויות עם יהודים ואינם רוצים שום דבר בשטח זה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

לא אשבע שלא.

ד"ר י. ספיר :

אבל פעם ירצו בזאת. בדרך זו אפשר להקים גרעינים יהודיים שהם מעוגנים בתוך ההוי של אותו המקום.

ראש הממשלה ל. אשכול :

ברמאללה רוצים קזינו.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול :

בחברון יש סיכוי לגלות את המטמון של עפרון

החתי.

ד"ר י. טפיר :

זהו ענין הטעון גישה ושיטה לגמרי אחרת.

השר ששון, מתוך היכרות הענינים, וודאי יסכים אתי, שאם להתחיל בענין כזה מתוך איזו פעולה משותפת עם תושבי המקום אפשר להגיע הרבה יותר מאשר להרחיב איזה ישוב יהודי עם הפגנות או בלי הפגנות, שיהיה לגמרי מנותק מהמסביבה.

אני יכול להצביע בעד כל הצעה שתהיה, אם היא רק

תוכל להביא תועלת.

שר הדואר י. ישעיהו :

אני בעד התכנית של ההתיישבות עם הסייגים כפי שאמרו כולם. אין לי להביא עוד נימוקים. אבל אני רוצה לחזור ולהדגיש את השאלה המטרידה אותי: כיצד להבטיח שאנחנו נביא ליצירות העובדות, מבלי שהדבר הזה יעורר רעש בפנים ולא כל שכן בחוץ? ואני, אדוני ראש הממשלה, אפילו איני מסתפק בזאת, שעל הציון הזה יוטל איפול, כי איני בטוח באיפול הזה. בדרכים שונות ייצא הענין לרשות הרבים, והוא יתנסח, אם נרצה או לא נרצה. משום כך אני מבקש לתת את הדעת על אותה הצעה שהציע כאן שר המשטרה, שאת ההחלטה הזאת נקבל חלקים חלקים. באופן כזה אפשר יהיה להקטין את הבומבסטיות שעלולה להיות מסביבה. הן בפנים והן בחוץ.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני רוצה להתחשב בכל החששות, ושוב מבלי לדעת

איפה לקחת אפילו אגורה אחת.

אני הייתי מתחיל אולי קודם בשניים או שלושה

ישובים בבקעת הירדן, וזה עוד לפני הגולן. מפני שכרמת הגולן יש כבר עשרה

ישובים, ואם אלהים יעזור לנו ונשיג כסף, נקים עוד שניים. אני אציע אז שתהיה

איזו ועדה קטנה ותשב עם שר האוצר. מוכרחים להקשיב לו. אחרת אנחנו יכולים

להתמוטט ככה שזה יוודע גם באשקלון וגם בגת.

כדבר ראשון הייתי עושה איפוא את 3 - 4 הישובים

האלה בבקעת הירדן, דבר שני, שני הישובים בגולן. אשר לדבר השלישי של פיתחת

רפיח, זה טעון עדיין בדיקה יסודית, אם ימכרו לך קרקע או לא ימכרו, אם תגרש

אנשים או לא תגרש, שם יש כבר מטעים. נשוב לענין הזה.

שר הדואר י. ישיעיהו :

שם נקים מחנה צבאי.

ראש הממשלה ל. אשכול :

בין כך אין עושים זאת ביום אחד.

נבקש את הקרן הקיימת לערוך בדיקה יסודית, אם כי

אין להם כסף, והכסף שלהם הוא שלנו, אבל יבדקו אם אפשר לרכוש קרקעות בסביבה

ההיא, ובכמה יעלו.

גם ביחס לגוש עציון שאלתי: בכמה? אמרו לי שאפשר שם לקנות קרקעות, אבל זה במחיר של 1,000 - 1,500 ל"י אדמת סלעים. בכל זאת יש איזה גבול. אנחנו יכולים לכסות את כל הסלעים האלה בזהב או בדולרים ונגמר העניין. אבל אבקש את הקרן הקיימת שיטילו על מישור לבדוק את הדבר. להם יש בכל זאת המנגנון לכך.

ד"ר י. גלילי:

אני חרמתי את הנאום שלי למען הכלל. אבל אני רוצה להציל, שיירשם כי יימשכו מאמצים למצוא מים בפצאל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מען לינט שוין דארט אין דר'ערד אזוי ווי (בין כך אנחנו כבר שקועים שם עמוק באדמה).

ד"ר י. גלילי:

ובן יעובדו שם ששת מאות הדונמים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אבל לא יחקעו שם נקודה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש פתקה בענין זה משר הבטחון.

דוד י. גלילי :

לגבי פתחת רפיח ישנה הסכמה עקרונית.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מתלהב מזה. לא ידעתי שצריך לשלם שם בעד

30,000 דונם.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אתה מפחד מפיצויים, ואני מפחד מהומה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אם אתה משלם כסף, אפשר למנוע מהומה.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אני מפחד שקודם תהיה מהומה ואחרי כן תשלם כסף.

ראש הממשלה ל. אשכול :

לו יכולתי לתת להם מים מאה קילומטר מהגבול שלנו

ולחעביר לשט את הערבים שלנו ואת הפליטים שהזכיר קול, אולי היינו עושים זאת.

אבל יש עוד סכנה שיגירו לנו, אם אתה יכול להקים שני כפרים כאלה, שמא חקים

עשרים כפרים. אבל לא זה מעכב.

דוד י. גלילי :

זוהי הזדמנות היסטורית לסיים את הישיבה

ההיסטורית הזאת.

דוד ט. בנין :

לא, אני רוצה לרשום שבאחת הישיבות של הממשלה

אשוב ואעלה הצעת להקים קריות ביריחו ובערים אחרות של ארץ ישראל.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

אני רוצה לרשום שאני מבקש מראש הממשלה, שבאחת

הישיבות הקרובות יובאו לפנינו כל התכניות שישנן לגבי ירושלים, לדיון מה אפשר לעשות. יכול להיות שמזה ינבע איזה דבר. אני מאד מבקש זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול :

האם אינך בועדה ירושלים? לו היית, היית יודע.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

ביער אחר משהו תלה את עצמו, ושם תלו מודעה

"ביער זה אנשים תולים את עצמם". הייתי בועדה אחת ויצאתי ממנה, ושום עתון לא כתב על כך. איני יודע למה.

שר הבריאות י. ברזילי :

אני רוצה לרשום הצעה: לרחות את הקמת
ההיאחזויות הלא-בטחוניות עד שייקבע הגבול הבטחוני, וההיאחזויות בטחוניות לעשות
רק לפי המלצת המטכ"ל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האמן לי שאביא לך המלצות המטכ"ל על כל ישראל
ועבר הירדן.

שר הביטחון י. ברזילי:

להקים רק האחזויות נח"ל.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מציע: א) לבצע בהקדם את ההחלטה בענין כפר
עציון; ב) מהנקודות שדובר עליהן להקים רק נקודה אחת במחולה.

השר י. גלילי:

נוסף על השניים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לא. אני יודע שיש לך רוב. אחרי כן נראה את
התגובה של העולם ונדון הלאה כעבור חודש או חדשים. כאן אומרים, שבכלל אין כל
חנובה, מקבלים זאת ברצון.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מוכן להתחיל מהקצה שלך, שאנחנו לפי שעה מתוקים את ההחלטה בענין כפר עציון. אני מבטיח לך, כי אם רק יהיה לי זמן, אביא הנה בשבוע הבא את רענן וייץ ואז ידובר בפרטים על כפר עציון.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

ביחס לכפר עציון אין צורך לקבל החלטה.

שר הפנים מ.ח. שפירא :

להקים נקודה אחת במחולה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אתה יודע שכאילו שהיא שפה מחולה זוהי פשיטת

רגל.

שר הפנים מ.ח. שפירא :

אני רק חושש שמא זה עלול להגיע לכך.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אתה אומר לפי המימרה "הארגענען איין טערק און דאן זיך אפרוען" (להרוג תורכי אחד ואחרי כן לנוח). אצביע על כך. אתה מציע דבר חדש: להחליט רק על מחולה.

ביחס לגוש עציון החלטנו. אפשר לטעון "מדוע אין מבצעים?" אבל החלטנו. יש תוכנון ומתחילים. פעם עיכבתי אני בגלל הבתים המפוזרים. אחרי כן אמרתי: יישבו יהודים בכל מקום שיישבו. מתברר שלא יכולים לעשות זאת כל כך מהר.

אתה אומר: להקים נקודה אחת במחולה, ותו לא.

מי להצעתו של השר משה שפירא?

מצביעים.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

על החלק הראשון אני מצביע, אבל לא על "ותו לא".

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לא אמרתי "ותו לא", אלא כעבור חודש נדון. נראה

את התגובה בעולם ואז גם יתבררו קצת היחסים בינינו ובין המימשל החדש.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מי בעד מחולה, בהנחה שהמצב הכספי יאפשר זאת?

ואני אשלח בשר האוצר את החריפים ביותר שישנם בענין זה. אני לוקח את זה אפילו לפני גולן, היינו הקמת 2 - 3 ישובים בבקעת הירדן.

דו"ש מ. בגין :

נאמר איפוא "שלושה", שלא יהיה כמו עם ענין

המטוסים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

עדיפות ראשונה איפוא לישובים בבקעת הירדן,
עדיפות שניה לגולן. אם יהיה כסף, יוקמו ישובים נוספים בגולן.

סגן ראש הממשלה דו"ש לקליטת העליה י. אלון :

ואיפה פתחת רפיח? אני מציע סדר עדיפויות כזה:
(א) בקעת הירדן, (ב) פתחת רפיח, (ג) אחרי כן השלמת הגולן.

ראש הממשלה ל. אשכול :

בשביל האוצר זה "נפלא": הענין של פתחת רפיח

דורש הון כסף.

שר החקלאות ח. גבתי :

מכל התכנית הזאת הרי שני הישובים בגולן אלה הם
ישובים שהצבא עמד בכל תוקף על כך שנקים אותם. זו הייתה התביעה הראשונה שלהם.

סגן ראש הממשלה דו"ש לקליטת העליה י. אלון :

אם כן נקים את הכל.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

אולי תצביע קודם על הגולן?

ראש הממשלה ל. אשכול :

מי לזה שמשיינים את הגולן?

שר הדתות ז. ורהפטיג :

לגולן עדיפות אחרי בקעת הירדן.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

לא אמרתי את זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול :

הוא אמר: רמת הגולן לפני בקעת הירדן.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

תצביע לפני כן על ההצעה שלך.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מה זה משנה?

באופן עקרוני הייתי צריך להצביע אם אנתנו בעד עליות בכל מקום שאפשר. אחרי כן ניכנס לפרטים. אבל באמת זה לא חשוב.

השר י. גלילי:

ישנן שתי הצעות: האחת של ראש הממשלה האומרת עדיפות לשלושת הישובים בבקעת הירדן ולא חסימה של פרוזדור, וישנה הצעה של שר התנועה האומרת עדיפות לגולן. אני מציע להצביע בין שתי ההצעות האלה.

מ צ ב י ע י ס.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מי בעד עדיפות לבקעה?

11 קולות בעד ההצעה של עדיפות לבקעה.

השר מ. בנין:

דובר במפורש על ישוב ליד יריחו בהקשר לפרוזדור.

אני גם בעד הישוב הרביעי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אחה רוצה בעצם לסתום את הפרוזדורים. דעתך היא שאיננו צריכים לדאוג לפרוזדורים.

דוד מ. בנין :

כדיוק כך.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מי בעד עדיפות לגולן?

מצביעים.

3 קולות בעד עדיפות לגולן.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אני מציע עדיפות שניה לגולן.

דוד י. גלילי :

יש עוד הפעם שתי אפשרויות. ישנה אפשרות אחת שהעדיפות תהיה לפתחת רפיח לעומת ההצעה שהעדיפות השניה תהיה לדמת הגולן. אני מציע להצביע. אני תומך בעדיפות לפתחת רפיח, מאחר שכרמת הגולן כבר נאחזנו. אני חושב שהערך המדיני החקרימי, שאנחנו עשויים להחמיץ אותו, הוא להאחזות בפתחת רפיח, שהיא טענה עדיין בירור בקשר לקרקע.

ראש הממשלה ל. אשכול :

ובנתיים לא יעשו לא פה ולא שם.

שר המשטרה א. ששון :

אני מציע להפריד את ההצבעה בענין רפיח לאחר

הבדיקות.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אפשר להחליט על ענין רפיח עקרונית, את תאריך

הביצוע מוסרים לראש הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אנחנו יושבים יום חמים על זה. מדוע אתה מוסר

לראש הממשלה? בשביל שר האוצר אין טוב יותר מאשר להחליט על שלושת הישובים הללו בפתחת רפיח. קודם כל עד שיגמרו את המשא ומתן עם בדואים, וזה ענין של עשרות מיליוני ל"י. הוא יגיד מיד: אתם לא מעלמא הדי. בעוד שהקמת שתי האחזיות בגולן צריכה לעלות 2 - 3 מיליון ל"י.

סגן ראש הממשלה ודו"ר לקליטת העלייה י. אלון :

אם נדחה את האפשרות של רכישת קרקע בפתח רפיח,

נאבד בכלל הזדמנות. כל זמן שניתן להציל את הקרקעות האלה מידי זרים, ניתן לדבר הזה עדיפות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

זאת אומרת שאנחנו אומרים, כי אין הולכים להקמת ישובים נוספים בגולן עד שאין מסדרים את ענין פתחת רפיח. תבוא ברכה עליך!

שר החקלאות ח. גבתי :

אין כל פרופורציה בין הדברים.

שר הסעד י. בורג :

אינני מספיק מומחה כדי להחליט איזה משני הדברים עדיף. האם יש בענין זה המלצה של הצבא מה עדיף או אין? בראשונה הענין הבטחוני וללא חכמות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

במידה שאני יודע הם "אוהבים" יותר גם את אבא וגם את אמא, רפיח חשוב והגולן חשוב. אבל ברפיח זה ענין של 30 מיליון ל"י ובגולן זה ענין של 3 מיליון ל"י. יש הבדל כימים אלה בין סכומים כאלה.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

גם לפני שבועיים היה אותו הדבר.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מי בעד עדיפות שניה לגולן?

מצביעי מ.

8 קולות בעד עדיפות שניה לגולן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מי בעד עדיפות שניה לפתחת רפיח?

מצביעי מ.

5 קולות בעד עדיפות שניה לפתחת רפיח.

סגן ראש הממשלה וזהר לקליטת העליה י. אלון:

אני רוצה להבין: עקרונית אפשר לומר כי גם ענין

פתחת רפיח מאושר, אלא שזה רק בעדיפות שלישית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כן.

סגן ראש הממשלה וזהר לקליטת העליה י. אלון:

נצביע על אישור בממשלה, ברזילי טוען שלא הצביעו

על כך.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אפשר להצביע בפרינציפ שעלינו לעשות את כל המאמצים כדי ליישב את 3 - 4 הישובים בפתחת רפיח במידת האפשר, כאשר יסתדר ענין הקרקע, בדואים וכו'.

שר הבריאות י. ברזילי :

אני רוצה להבין מה קרה כאן, מה הצביעו כאן. היתה הצבעה בעד בקעת הירדן לפי הצעה של שר הבטחון.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אחרי כן היתה הצבעה על 2 - 3 ישובים.

שר הבריאות י. ברזילי :

אני מבקש להצביע גם על ענין של בקעת רפיח.

ראש הממשלה ל. אשכול :

עכשיו אנחנו מצביעים בפרינציפ אם אנחנו רוצים לעשות מאמצים בשביל פתחת רפיח.

מי בעד פתחת רפיח?

מ צ ב י ע י ס.

10 קולות בעד פתחת רפיח.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מי מציע לרחות את ענין פתחת רפיח?

מ צ ב י ע י ס.

3 קולות בעד דחיית ענין פתחת רפיח.

ראש הממשלה ל. אשכול:

החלטנו איפוא: (א) עדיפות ראשונה לבקעת הירדן.

(ב) עדיפות שניה לגולן, (ג) עושים את כל המאמצים בענין של פתחת רפיח. אשר למחשבה על רכישת קרקעות, יעזור לכם אלהים. ועל כל הענין אין דבור.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זוהי החלטה בטחונית.

מ ח ל י ט י ס על הקמת היאחזויות לפי סדר העדיפויות כדלקמן:

(א) (ברוב קולות) עדיפות ראשונה - 2 או 3 נקודות בבקעת-הירדן. (מחולה

ב', ארגמן ב' ופצאל כמירה וימצאו בה מים).

3) קולות בעד הצעה להקים בשלב זה רק את מחולה ב' ולזרז את ההתיישבות בגוש עציון).

ב) (ב-8 קולות נגד 5) עריפות שניה - 2 הנקודות המוצעות ברמת-הגולן.

ג) (ב-10 קולות נגד 3) עריפות שלישית - קובעים עקרונות שייעשו מאמצים ליישב 3 או 4 ישובים בפתחת רפיה.

הגורמים המוסמכים יבררו פרטים מלאים על הבעיות המעשיות הכרוכות בהתיישבות זו לרגל הימצא ריכוזי בדואים במקום.

המימצאים של בירור זה יובאו לממשלה.

ד) הקרן הקיימת לישראל חבדוק אפשרויות רכישת קרקעות נוספים בבקעת-הירדן.

ה) הפרטים המעשיים בקשר לכל ההיאחזויות ייבדקו על ידי ראש הממשלה יחד עם השרים הנוגעים בדבר.

ו) ראש הממשלה מודיע כי יביא לישיבה הבאה של הממשלה פרטים על ההתקדמות בתכניות ההתיישבות בגוש עציון.

הישיבה ננעלה בשעה 14:05